

כמה ברכות יברכו בהתגלות המשיח?

אחת ההוראות המרכזיות של הרבי לאחר ובעקבות כ"ח ניסן, הייתה אודות הנחיצות בלימוד תורת הגאולה בשיחותיו של הרבי • במסה המאלפת שלפנינו מסביר הרב מרדכי שמואל אשכנזי, כיצד לימוד או אי-לימוד תורת הגאולה משפיע על הכרעות הלכתיות של פוסקי דורנו; מדוע הניח הרבי דגש מיוחד על הלכות המשיח שבספר הרמב"ם, וכיצד כל זה קשור להפצת בשורת הגאולה

הרה"ג מרדכי שמואל אשכנזי

רב ומרא דאתרא דכפר חב"ד

התגלות המשיח, הוא מציג סברות כאלה שמעידות עד כמה רחוק הוא מבקיא את בנושא הגאולה ומלך המשיח. הדיון מתחיל בשאלה ששוגרה אליו בנושא הברכות שצריך לברך בראיית המשיח. אותו פוסק הביע את דעתו שיברכו שלוש ברכות: האחת על ראיית המלך – "שחלק מכבודו ליראיו", השניה על ראיית חכם – "שחלק מחכמתו", והשלישית – ברכת "שהחינו".

השואל המשיך להקשות, שאולי אפשר לצרף את שתי הברכות הראשונות לברכה אחת, בנוסח "שחלק מכבודו ומחכמתו ליראיו", שמוסב הן על מלכותו של המשיח והן על חכמתו. על כך השיב לו אותו פוסק שאי אפשר להרכיב שתי ברכות לברכה אחת, והראייה מדיני ברכות הנהנין: מי שנתנו לפניו תפוח אדמה ותפוח עץ, חייב לברך קודם "בורא פרי העץ", ואחר כך "בורא פרי האדמה", ואינו יכול לצרף את שניהם לברכה

למעשה, לימוד תורת הגאולה נחוץ כעת לא רק כדי להחיש ולרז את הגאולה, אלא גם מבחינה פרקטית: מכיון שעל פי נבואתו של הרבי מלך המשיח עומדים אנו ממש ערב הגאולה, ובכל רגע יכול מלך המשיח להתגלות, הרי מוטלת עלינו החובה להיות מוכנים להתגלות המשיח גם מהפך ההלכתי – למשל, מהן הברכות שעלינו לברך בהתגלות המשיח?

כדי להגיע למסקנות הלכתיות נכונות בסוגיות אלה, חייבים ללמוד את תורת הגאולה כפי שהיא מובאת בהרחבה רבה במשנתו של הרבי – אחרת, עלולים להגיע למסקנות הלכתיות שגויות בעליל.

השגחה פרטית ראיתי לאחרונה שו"ת של אחד מגדולי הפוסקים בדורנו, כזה שאנו סומכים על שיקול דעתו בדינים המסובכים ביותר, אולם בדיון על מספר הברכות שצריכים לברך בזמן

עולם התורני ישנו ביטוי מיוחד הנקרא "הלכתא למשיחא". מושג זה נאמר ביחס לדיונים הלכתיים שהשלכותיהם היחידות יהיו לאחר ביאת המשיח, ועורכי הדיון מבקשים בעצם לומר שאין טעם להמשיך בדיון מאחר שאין לו השלכות מעשיות לזמננו זה.

בשבת פרשת תזריע מצורע תנש"א, הורה הרבי להניח דגש מיוחד על לימוד ענייני הגאולה בתור הכנה לביאת המשיח. שיחה זו באה בעקבות השיחה חוצבת הלהבות בכ"ח ניסן, בה הודיע הרבי כי תפקיד הבאת המשיח מוטל עלינו, החסידים, וכי עלינו לעשות ככל יכולתנו כדי להביא להתגלות וביאת המשיח. החסידים שלא הבינו מה בדיוק הם אמורים לעשות כדי להביא את המשיח, קיבלו הוראות ברורות שבועות שלאחר אותה שיחה, כאשר ההוראה העיקרית היא, כאמור, ללמוד את תורת הגאולה.

של הרבי על הפטרת פרשת ויגש "ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד יהיה לכולם" – הוא היה מבין שחכמתו ומלכותו של המלך המשיח הן חלק בלתי נפרד מאישיותו. בעבר, הייתה חלוקת תפקידים בין המלך, האחראי על ההנהגה הציבורית, לבין הנשיא, ראש הסנהדרין האחראי על ההנהגה הרוחנית. החידוש הגדול של המלך המשיח, שהוא יאחד את שני התפקידים הללו. האיחוד הזה הוא בעצם מהותו של מלך המשיח, שיאחד את הגשמיות עם הרוחניות.

לפי זה, בוודאי שבראיית המלך המשיח ניתן יהיה לאחד את שתי הברכות ולברך ברכה אחת "ברוך... שחלק מכבודו ומחכמתו ליראיו", שכן מדובר במציאות אחת שאינה יכולה להיות מחולקת לשתיים.

הבאתי דוגמא זו דווקא, כי לעיתים קרובות מצביע ההיבט ההלכתי על מידת הקשר לנושא מסויים, ובענייננו: לימוד תורת הגאולה. כאשר יש חיסרון בלימוד תורת הגאולה, יש חיסרון גם בהלכה, ואי אפשר להגיע לעומק של דברים.

עלינו, חסידי חב"ד, מוטלת חובה כפולה ומכופלת ללמוד את תורת הגאולה. אנחנו, ששמענו מהרבי בנבואה ברורה ש"הנה הנה זה משיח בא"; אנחנו, ששמענו מהרבי שעלינו

**מי שכתב את זה הוא
הרמב"ם, פילוסוף ורופא
מפורסם שכל העולם
מעריך את חכמתו עד
היום, והוא התכוון לכך
במלוא הרצינות. באותה
מידה של רצינות בה
הוא כתב את כל
ההלכות והמצוות,
הוא גם כתב שיום יבוא
ומשיח יבנה את בית
המקדש על הר הבית.
הוא כתב זאת בספר
שכולו הלכות הלכות!**

אחת בנוסח "בורא פרי העץ והאדמה".

השואל אינו מרפה, ומביא ראייה מדינית תרומות ומעשרות, שבמקרים מסויימים ניתן לצרף שתי ברכות – כאשר מפריש אדם תרומות ומעשרות בבת-אחת, עליו לברך ברכה אחת: "להפריש תרומות ומעשרות". משיב לו הפוסק, שתרומות ומעשרות מתייחדים בכך שבאותה פעולה הוא מתיר את כל התבואה בבת-אחת, אבל מלכותו וחכמתו של המשיח הם שני עניינים נפרדים לחלוטין, ולכן הם דומים יותר לתפוח אדמה ותפוח עץ מאשר לתרומות ומעשרות...

– זה, פחות או יותר, היה רוח הדברים באותו שו"ת. שוב, מדובר באחד מגדולי הפוסקים של דורנו, ואין כל כוונה חלילה לזלזל בכבודו, אלא רק להמחיש עד כמה יכול גם גדול בתורה לטעות כאשר הוא אינו בקי כלל בנושא המדובר.

מהי הטעות הבסיסית לאורך כל הדיון? הוא ראה את חכמתו ומלכותו של המלך המשיח כשני דברים נפרדים, זאת אומרת שיכול להיות שהמשיח יהיה רק מלך ולא חכם, ויכול להיות שהוא יהיה רק חכם ולא מלך, אלא שלפועל יהיו בו את שני המעלות.

אילו היה אותו פוסק מעיין במשנת הגאולה של הרבי, ולומד את שיחתו הנפלאה

לעשות ככל יכולתנו להביא את הגאולה, ואנחנו ששמענו מהרבי שהדרך הישרה להבאת הגאולה היא לימוד ענייני הגאולה – חייבים ללמוד עוד ועוד, ולשאוף להשגת בקיאות בתורת הגאולה עד כדי השלכה לתחום ההלכתי-מעשי.

מדובר בתחום רחב ביותר, ובתורת החסידות בכלל ובתורת הרבי בפרט, יש את כל התשובות לכל השאלות. כמעט ואין תחום שהרבי לא מתייחס אליו, ואנחנו חסידי חב"ד חייבים להיות בקיאים במשנת הגאולה של הרבי.

מדברים הרבה על הצורך בחיזוק האמונה, אבל אסור לשכוח את מה שחסידות לימדה: דע את אלוקי אביך – קודם לדעת, ורק אחר-כך להאמין. האמונה האמיתית היא זו שמתחילה במקום בו הידיעה מסתיימת. צריך ללמוד ולנסות להבין כל פרט במשנתו של הרבי בנושא הגאולה, ורק מה שאי אפשר ללמוד ולהבין – צריך להאמין בו באמונה שלימה.

ב אחת ההתוודעויות בבית כנסת חב"ד בתל-אביב, אמר החסיד הרב משה גורארי: כיצד מוכיחים למתנגד שהקב"ה באמת קיים? מוכיחים לו זאת מהרמב"ם: בתחילת ספרו כותב הרמב"ם ש"יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון וכו'", ואילו הקב"ה לא היה קיים, הרי מיד היה חולק עליו הראב"ד וכותב: "אמר אברהם, חיי ראשי דבר זה לא היה". ומכיון שהראב"ד לא חלק, הרי זו הוכחה הלכתית מובהקת שהקב"ה אכן קיים...

על משקל זה ניתן להוכיח למתנגדים שמשיח הוא מציאות אמיתית, והוא יכול להתגלות בכל רגע: בסיום ספרו כותב הרמב"ם "ואם יעמוד מלך מבית דוד וכו'... הרי זה משיח וודאי", ומכיון שגם על כך לא חולק הראב"ד – הרי לנו הוכחה שמשח הוא יבוא!

בשנים האחרונות הזדמן לי פעמים רבות לשבת בהתוודעות ולשוחח בנושא פירסום בשורת הגאולה והגואל. פנו אלי אנשים

ההיבט ההלכתי מצביע על מידת הקשר לנושא לימוד תורת הגאולה. כאשר יש חיסרון בלימוד תורת הגאולה, יש חיסרון גם בהלכה, ואי אפשר להגיע לעומקם של דברים

"מורה נבוכים", שאז יכולת ללמוד בזה איזה פשטיל... הוא כתב זאת בספר "היד החזקה", ספר שכל כולו הלכות הלכות!

ההוא חשב לרגע, ואחר כך אמר שבאמת הוא מתבייש ללמוד את הרמב"ם הזה עם אנשים...

אמרו פעם בקשר למתנגדים, שמי שכופר בנסתר שבתורה בגלוי, בסופו של דבר מתברר שבנסתר הוא כופר גם בנגלה שבתורה. לצערנו, אותם אלה שמתביישים לפרסם שהרבי הוא מלך המשיח, הם למעשה מתביישים גם בפירסום בשורת הגאולה בכלל, ואפילו ללמוד את ההלכות ברמב"ם אודות המשיח הם מתביישים.

א נחנו לא צריכים להתבייש. כאשר הרבי ציווה עלינו ללכת ולפרסם את בשורת הגאולה, הוא גם נתן לנו את הכוחות לפעול על השומעים, שיקבלו את הדברים ויאמינו באמונה שלימה בביאת המשיח. אם יש מישהו שלא מצליח, זאת לא בעייה במקבלים. זאת בעייה של המשפיע. הרבי בעצמו אמר שאם לא מקבלים, הרי זו הוכחה שהמשפיע לא דיבר בדברים היוצאים מן הלב, ועליו לעשות חשבון נפש לעצמו, ולהתחיל לדבר בדברים היוצאים מן הלב. כאשר ידבר כך, אומר הרבי, מובטח לו שדבריו יכנסו אל לבם של השומעים ויפעלו פעולתם.

עלינו ללכת בדרך שהרבי מתווה לנו. הרבי בחר דווקא בהלכות המשיח שברמב"ם, ולא ציטט כמעט ממקורות אחרים – למרות שישנם ראשונים רבים שעוסקים בנושא זה – כי הרבי רוצה ללמד אותנו שנושא המשיח הוא ריאלי, הוא מציאותי, בדיוק כמו כל החלקים האחרים בספר הרמב"ם, ואל לנו להתבייש בפירסום הדברים, בדיוק כשם שלא נתבייש לפרסם פסק הלכה כזה או אחר. תפקידנו עתה הוא להתחזק באמונה, לא להתפעל מניסיונות, ובכוחה של האמונה האמיתית והשלימה, שהרבי הבטיח והרבי יקיים – נזכה תיכף ומיד להתגלות הרבי מלך המשיח.

(מתוך התוודעות חסידיים ב"יום שכולו משיח")

ושאלו: כיצד אתם יכולים לפרסם שהרבי הוא מלך המשיח? אתם מפרסמים זאת לאנשים שרחוקים מיהדות, וזה ממש מרחק יהודים מיהדות בכלל ומחב"ד בפרט!

גם להם הוכחתי מהרמב"ם... שאלתי את אותו מקשן: הרמב"ם קובע בספרו, ספר הלכות, שיום אחד יעמוד מלך מבית דוד, והוא יחזיר את מלכות בית דוד לממשלה, יקבץ את כל נדחי ישראל, ויבנה את בית המקדש על הר הבית – כעת, לך ותספר לאדם ברחוב, שיכול להיות שהיום יבוא המשיח, והוא יבנה את בית המקדש על הר הבית. הרי הוא יסתכל עליך כעל הוזה. הוא יודע שהיום יש בעולם מעצמות על, יש מאה מליוני מוסלמים שיצאו למלחמה אם רק ישמעו על הכוונה להרוס את המסגדים שעל הר הבית, ואתה בא ואומר לו שמול כל אלה יעמוד בן-אדם אחד, הוגה בתורה ועוסק במצוות?...

תחשוב לרגע, הוספתי ואמרתי לאותו מקשן: מי שכתב את זה הוא הרמב"ם, אותו פילוסוף ורופא מפורסם שכל העולם מעריך את חכמתו עד היום. והוא, שהיה עם שתי רגליים על קרקע המציאות, כתב את הדברים הללו – זאת אומרת, שהוא התכוון לכך במלוא הרצינות. באותה מידה של רצינות בה הוא כתב את כל ההלכות והמצוות, הוא גם כתב שיום יבוא ומשיח יבנה את בית המקדש על הר הבית. הרמב"ם לא כתב את זה בספר

עוף, הודו, בקר ומוצריהם הידוע בטיב ההכשר והמפורסם בטיב המוצר
 שחיטת ליובאוויטש, בהשגחת הרב ביסטריצקי שליט"א, ובפיקוח וטרינרי ברמה גבוהה

משלוחים עד בית הלקוח ברוב חלקי הארץ
 להזמנות: 1-800-337-770, 06-6920-770, פקס: 06-6923361

סופר חב"ד

N'tzigm of Crown Heights

נציגים של תושבי שכונת קראון הייטס

The delegates from the Synagogues of the Community of Crown Heights to the

ועד הקהל דשכונת קראון הייטס

VAAD HAKOHOL OF CROWN HEIGHTS

כאן צוה ד' את הברכה

Board of Directors

- Michael Chazan, Chairman
- Chaima Speckin, Exec. Vice Chairmen
- Lentish Nash, Vice Chairman
- Avraham Wasserman, Secretary
- Reuven Elberg
- Menachum Friedberg

Executive Committee

- Yosef Benzer, Chairman
- Henry Kaskin, Vice Chairman
- Moche Bider, Corresponding Secretary
- Perle Brodwin, Treasurer

Synagogues and Delegates

- Agudas Yisroel**: Shimon Horowitz, Perle Brodwin
- Atchut Avraham**: Shalom Dvinsky, Shimon Rosenblum
- Atchut Moshe**: Menachem Jacobson, Simeon Hollinger
- Atchut Eliezer**: Shmuel Plotkin
- Chesed Vemidat**: Menachel Schwartz, Leonard Sussel
- Chesed Nisur**: Ephraim Shmuelin, Meir Kichenstein
- Chesed Yisroel**: Benzal Leshetz
- 77**: Yosef Benzer, Yisroel Szmula
- 77 Yeshiva**: Yisroel Kaplan, Neta Kuperman
- Atchut Nachum**: Chaim Kuperman
- F.R.E.E.**: Zalman Shagalov
- Frankel Shul**: Reuven Lurkin
- Avcher Hachshiva**: Yusef Singshtey, Zalman Gokanda
- Hadar Hachshiva**: Moshe Elber, Alexander Weiss
- Khal Chavuzim**: Moshe Hungenrot, Dorey Wolf
- Kol Yisroel**: Meyer Spinner
- Koov Nefer**: Leibel Mischkin, Yisroel Lurkin
- Shachar Nachum**: Benny Kaskin, Eli Slavin
- Atchut Moshe Avraham**: Naohie Gross, Meay Givary
- Rayon Avraham**: Mendel Rezes, Avi Kussel
- Frankel Hachshiva**: Yehuda Zirkind
- Frankel Hachshiva**: Yosef Deusch, Guse Goldstein

כוס של נחמה

בשם כל מתפללי בתי הכנסת דשכונת ליובאוויטש

"כאן צוה ה' את הברכה", משתתפים אנו באבלם וצערם הכבד של מארי דאתרא דשכונתנו וחברי הבית דין צדק, "אבירים שבאבירים"

הרה"ג הרה"ח הרה"ת

הרה"ג הרה"ח הרה"ת

הרב **יוסף אברהם** שליט"א

הרב **אברהם** שליט"א

הלוי העלער

אזדאבא

על פטירת אמו ע"ה

על פטירת אחיו ע"ה

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו

לדאבה עוד, ואך טוב וחסד ימצאכם תמיד כל הימים ותיכף ומיד ממש

נוכה לקיום הייעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם,

בהתגלות כ"ק אדמו"ר מה"מ בגאולה האמתית והשלימה

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

לזכר נשמת ה' ראובן, ע"ה נ"י הי"ד שליט"א ב"ע קעקעסאך מאגיס י"ד הגדול תקנ"ה תתקס"ה הקהל (בילאב)

Dedicated in memory of Reb Reuven A"H ben Reuven Chaim Shliss Brenensson former N'tzigm Chairman and compiler of the TRAVEL

100% של אמונה

כאשר הורה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ללמוד ענייני גאולה ומשיח, אמר הרבי כי זוהי הדרך הישרה להבאת הגאולה. כמה חודשים אחר-כך הוסיף הרבי ואמר, שעל-ידי הלימוד ניתן לפקוח את העיניים ולראות כיצד העולם מוכן לגאולה האמיתית והשלימה • יחד עם זאת הבהיר הרבי, כי אם רוצים שהלימוד יפקח את העיניים, חייבים ללמוד באופן מאוד מיוחד...

הרב ישראל הלפרין

שליח כ"ק אד"ש מה"מ ורב קהילת חב"ד בהרצליה

אז, כשעמדנו מול הרבי, לא הבנו למה צריך לקוות שכולם יקבלו את זה, ומדוע שזה יפריע לאחדות. היום, לצערנו, אפשר להבין למה התכוון הרבי... אבל יחד עם הקושי, צריך לדעת ש"איני דורש אלא לפי כוחי", וכאשר הרבי דורש זאת מאיתנו, הרי יחד עם זאת ממשיך לנו הרבי כוחות מיוחדים שיאפשרו לנו לעמוד במשימה.

כדי להצליח במשימה זו, צריך לחפש את הנקודה הפנימית, הבריח התיכון, זה שמזרים את החיות בכל הפעילות ומאפשר לנו לחיות בכל עניין, בכל מקום ובכל זמן את ענייני הגאולה ומלך המשיח.

כיצד פוקחים עיניים?

בחורף תשנ"ב גילה לנו הרבי מלך המשיח כי עומדים אנו בשלב מתקדם מאוד של הגאולה, ובלשונו של הרבי (שיחת שבת פרשת ויצא, בתרגום חופשי): "הרי מובן שכעת אוחזים כבר במצב שהגוף הגשמי ואפילו

שחייל אינו יוצא לקרב ללא ידיעת פקודות הקרב, כך חסיד חייב לדעת את כל ההוראות עליהם נאמר במפורש שהם מזרזים את ההתגלות.

עלול חסיד לחשוב שדי לו בקיום עשר או עשרים הוראות, ואת השאר יקיימו אחרים... צריך להכניס טוב טוב לראש, שאילו היינו יכולים להביא את המשיח על-ידי קיום עשרים הוראות, הרבי לא היה מבקש מאיתנו לקיים את ההוראה העשרים ואחת! אם הרבי בכל זאת המשיך ודרש למלאות הוראות נוספות, כחמישים במספר (!), ברור לחלוטין שחייבים לקיים את כל חמישים ההוראות כדי להחיש ולזרז עוד יותר את ההתגלות של הרבי מלך המשיח.

זה קשה, אולי מאוד קשה – עד כדי כך, שבכינוס השלוחים בשנת תשנ"ב, באותה שיחה בה הורה הרבי שכל ענייני השליחות צריכים להיות חזורים בנקודת הגאולה, אמר זאת הרבי בנוסח של "יהי רצון", שהלואי וכל השלוחים יקבלו את זה ויפעלו באחדות.

שיחת כ"ח ניסן הודיע הרבי מלך המשיח שליט"א ש"איני את שלי עשיתי, ומכאן ולהבא, תעשו אתם כל אשר ביכלתכם ויהי רצון שימצא מכם אחד, שנים, שלושה, שיטכסו עצה מה לעשות וכיצד לעשות, ועוד והוא העיקר – שיפעלו שתהיה הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממשי".

כאשר אנו יושבים ומטכסים עצה, עלינו לפתוח את שיחותיו של הרבי מלך המשיח מאז כ"ח ניסן תשנ"א, ולראות מהן העצות של הרבי לזירוז הגאולה. כמו בכל עניין, גם בנושא ההכנה לקבלת פני משיח, יש את הנקודה הכללית, הבריח התיכון, ויש את הפרטים הנובעים מנקודה זו.

בכל אותם חודשים שלאחר כ"ח ניסן, שזר הרבי בשיחותיו עשרות הוראות למעשים שמקורבים ומזרזים את הגאולה. הנקודה הכללית של כל אותן הוראות היא, שכל פרט ופרט בעבודת השליחות יהיה חזר בנקודה אחת: כיצד זה מולך לקבלת פני משיח. כשם

והאזניים".

— זאת אומרת, שיש אופן מסויים של לימוד, שכאשר לומדים באופן כזה, הרי הלימוד פוקח את הלב העיניים והאזניים. מהו אופן הלימוד הנפלא הזה?

ממשיך הרבי ואומר: "שיבינו, יראו וישמעו בפשטות ממש בגשמיות העולם — את הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש, וללמוד את תורתו של משיח (פנימיות התורה) באופן של ראייה", ומסיים הרבי ומבטיח: "כל זה כבר נמצא מן המוכן, וצריך רק לפקוח את העיניים, ואז יראו".

הרי לנו מתכון לפקחת עיניים — לימוד באופן של ראייה: כאשר לומדים שיחה של הרבי מלך המשיח, בה מדווח לנו הרבי מה קורה במציאות האמיתית של העולם הגשמי, ומספר שיושבים כבר ליד השולחן הערוך בשור הבר והלווייתן ויין המשומר — הרי הלימוד צריך להיות בהתאמות ואמונה מוחלטת בדברי הרבי, באופן כזה שמונח אצלו שכאשר ירים את עיניו מהספר, הוא יראה את השולחן, את שור הבר והלווייתן ויין המשומר, בדיוק כפי שהרבי מתאר בשיחה! אם אכן נגיע למדריגה זו — מבטיח לנו הרבי, שעניינו יפקחו ונראה אותה מציאות נפלאה שהרבי מדבר עליה, קיימת

**הלימוד צריך להיות
בהתאמות ואמונה
מוחלטת בדברי הרבי,
באופן כזה שמונח אצלו
שכאשר ירים את עיניו
מהספר, הוא יראה את
השולחן, את שור הבר
והלווייתן ויין המשומר,
בדיוק כפי שהרבי מתאר
בשיחה! אם אכן נגיע
למדריגה זו — מבטיח
לנו הרבי, שעניינו יפקחו
ונראה את אותה
מציאות נפלאה**

גשמיות העולם כבר התבררו והזדככו לגמרי, והם 'כלי' מוכן לכל האורות ועיניים הרוחניים, כולל ובעיקר, אורו של משיח, אור הגאולה האמיתית והשלימה. . . והדבר היחיד שחסר הוא — כאשר היהודי יפקח את עיניו כדבעי, הוא יראה כיצד הכל כבר מוכן לגאולה, ישנו כבר הישולחן ערוך, ישנו כבר הלווייתן ושור הבר ויין המשומר, והיהודים יושבים כבר ליד השולחן, 'שולחן אביהם', יחד עם משיח צדקנו (כפי שכתוב בספרים, שבכל דור ישנו אחד מזרע יהודה שהוא ראוי להיות משיח). . . כעת צריך להיות רק, כאמור, שיפקחו את הלב לדעת, ויפקחו את העיניים לראות, ויפקחו את האזניים לשמוע".

הרבי למעשה מגלה לנו את המציאות האמיתית, המציאות הגשמית שאנו לא מצליחים לראות אותה, ואומר לנו הרבי שגם אנו יכולים לראותה, אם רק נפקח את העיניים שלנו. כיצד אנחנו יכולים לפקוח את העיניים? על כך אומר הרבי: "לנצל את כל רמי"ח אברים ושסי"ה גידים הגשמיים — נוסף על לימוד התורה וקיום המצוות בכלל — ללימוד פנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, וקיום הוראות רבותינו נשיאנו, כולל, לימוד בנוגע לענייני הגאולה, ובאופן שזה יפקח את הלב העיניים

בגשמיות העולם הזה ממש.

הנקודה הפנימית:

אמונה מוחלטת

זאת למעשה הנקודה הפנימית של ההכנה העצמית לקבלת פני משיח צדקנו, וזה המפתח לצאת מהמצב האיום והנורא בו אנו נמצאים כעת.

אם רוצים להיות חסידים אמיתיים של הרבי מלך המשיח, לא די בהכרזת "יחי אדוננו". ברור שצריך להכריז "יחי", כיוון שהרבי עצמו אמר שהכרזה זו מגלה את מציאותו של המשיח, ועל ידי זה מתגלים פעולותיו בעולם – אבל לא זאת הנקודה. אנחנו יכולים להכריז "יחי" מאה פעמים ביום, אבל נשאר "משיחיסטים גלתיים", כיוון שהאמונה שלנו בדברי הרבי אינה מושלמת ומוחלטת.

הנקודה הפנימית היא, שאסור לנו להשאר "משיחיסטים גלתיים": כל אחד מאיתנו צריך לבחון את עצמו: האם אני "משיחיסט" ב-100%, האם אני מאמין ב-100%, או רק ב-99%. אם יש אחוז אחד בו האמונה חלשה – הוא לא יכול לקרוא לעצמו מאמין, וודאי שלא "משיחיסט". עליו לדעת שהוא רחוק מאוד מהשלימות.

ולהאמין כפשוטו, זה בכלל לא פשוט. והראייה, אילו אני עצמי הייתי מאמין ב-100%, הרי לא הייתי צריך להסביר זאת לאחרים, כיוון שכל מציאותי הייתה מבטאת וזועקת אמונה מוחלטת!

השאלה היא, כיצד באמת ניתן להגיע לאמונה המוחלטת?

'הן' ו'לאו'

בדרך לאמונה הסטרילית

כמו בכל דרך בחיים, גם לאמונה יש דרישות בנוסח של 'עשה' ו'לא תעשה': כפי שהסברנו קודם, הרי האמונה המוחלטת היא הנקודה הפנימית ביותר, ולכן, כדי להגיע

האויב הגדול ביותר של

האמונה הוא עמלק, ולכן

צריך להתרחק ממנו

כמטווחי קשת. עלינו

לזכור שעמלק יכול

להתחפש ולבוא בלבוש

חסידי, ולכן – ברגע בו

נבחין במגמה של קירור

האמונה, נזהה מיד את

העמלקיות ונדאג לנתק

כל קשר בינינו

אליה חייבים לעבור דרך הנקודה הכללית והמורחבת – לימוד תורת רבותינו נשיאינו וקיום כל הוראותיהם. כאשר נהיה מוקפים, מכף רגל ועד ראש, בענייני רבותינו נשיאינו, ונהיה שרויים במי הדעת הטהור של תורת הגאולה, נוכל להגיע לאמונה המוחלטת בדברי הרבי מלך המשיח.

לצד 'יעשה', ישנו 'הלא תעשה': האויב הגדול ביותר של האמונה הוא עמלק, ולכן צריך להתרחק ממנו כמטווחי קשת. אסור להסתכל לכיוונו, בשום פנים ואופן. עלינו לזכור שעמלק יכול להתחפש ולבוא בלבוש חסידי, עם השכלות חסידיות עמוקות, ולכן – ברגע בו נבחין במגמה של קירור האמונה, נזהה מיד את העמלקיות ונדאג לנתק כל קשר בינינו.

לשם המחשה עד כמה צריך להזהר, נביא את הדוגמה הבאה: כולנו יודעים עד כמה מדייק הרבי להזהר ולהשמר מחשיפת ילדים לדמות חיות טמאות. אנחנו מקיימים את ההוראה באדיקות, ונזהרים שתמונות כאלה לא יראו ולא ימצאו בסדינים, בבגדים, בספרים ובצעצועים של ילדינו. יכול עמלק

לבוא ולטעון: הביטו בעשרות תלמידי הישיבות הלא-חבידיים, אשר גדלו על טהרת הדובי והזברה, ובכל זאת הם היו ללומדי תורה ויראי שמים... המענה לאותו עמלק הוא: בנקודת האמונה, בטהרת האמונה האלוקית – לא לוקחים ציאנס. אם החיות הללו יורידו את האמונה באחוז אחד בלבד, הרי גם 99 האחוזים הנותרים הם גלות.

דוגמא נוספת: בהלכות פסח פוסק אדמו"ר הזקן כי מצה העשויה ממי פירות אינה מחמיצה. זכורני מה שסיפר לנו ר' פולע כהן, שבביתו של הרבי הרשי"ב היו נוהגים לעשות מצה-ברייט ממי פירות ולא חששו לשרויה. זאת לא הייתה הוראה לרבים, אבל רואים מכאן שאין שום חשש שמי הפירות יחמיצו. אבל, אם יש טיפה אחת של מים בתוך המי פירות – ולא משנה היחס בין מי הפירות למים הרגילים – הכל יכול להחמיץ בשנייה אחת! המצה היא אמונה, ובאמונה, האחוה הקטן ביותר של הכפירה הורס את האמונה האמיתית והופך אותה לאמונה גלותית.

כדי להאמין במאה אחוזים בדברי הרבי, צריכים להיות באמונה סטרילית. אסור לקרוא מאמרים של כאלה הסבורים אחרת, המקררים את האמונה, ואסור להתבונן בשום דבר שמשדר היפך דבריו הברורים של הרבי אודות בשורת הגאולה וחיינו הנצחיים של נשיא הדור. מול הכפירה אין לאף אחד חסינות. גם מי שחושב שהוא לא מקבל את רוח הדברים, הוא נדבק בכך בלי לשים לב. צריכים להיות תמימים כמו תינוקות. לא לראות, לא לשמוע ובוודאי שלא להשמיע דברים שיש בהם חסרון באמונה הטהורה בדברי הרבי.

הנקודה איננה האם מאמינים, אלא: האם מאמינים בשלימות?

וכשנאמין סוף סוף באמונה שלימה, הרי מיד תפקחנה עינינו ונראה את הרבי מלך המשיח שליט"א יושב בראש השולחן הערוך, ועל השולחן שור הבר והלויתן ויין המשומר, והעולם כולו יאמר "מזמור לתודה": יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד! (מתוך התועודות חסידיים ב"יום שכולו משיח")

מה עשית היום לקירוב הגאולה?

הוסף בלימוד התורה ובפרט בענייני גאולה ומשיח • הוסף בתפילה • הוסף בצדקה

ועד הכשרות

שע"י הבד"צ דקראון הייטס

נטפי תנחומין

משתתפים אנו באבלם וצערם הכבד של כבוד מעלת הרבנים החשובים מארי דאתרא
וחברי הבית דין צדק דשכונת "כאן צווה ה' את הברכה", "אבירים שבאבירים"

הרה"ג הרה"ח הרה"ת ר' **אברהם שליט"א** **אזדאבא**

על פטירת **אחיו** ע"ה

והרה"ג הרה"ח הרה"ת ר' **יוסף אברהם הלוי שליט"א** **העלער**

על פטירת **אמו** ע"ה

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד, ומיד נאו
נזכה לקיום הייעוד "בלע המות לנצח ומחה ה' אלוקים דמעה מעל כל פנים" - "הקיצו ורננו
שוכני עפר" והם בתוכם, בהתגלות כ"ק אדמו"ר מה"מ תיכף ומיד ממש

חברי הועד

יעקב צבי הרצוג

חנינא משולם הכהן שפערלין

דובער לברטוב

משגיח ראשי

ישעי' שלמה בוימלגרין

יוסף יצחק הכהן כצמאן

יוסף ברוק

מנהל אדמניסטרטיבי

"שלום עליכם משיח צדקנו"

דברים שנאמרו ב"סעודת משיח" בביהמ"ד המרכזי בקרית-מטרסדורף, ירושלים ת"ו,
בפני קהל רב של אנ"ש והסידי פולין

הרב יוסף אברהם פיזם

מנהל תלמוד-תורה חב"ד חיפה והקרית

בראשי הדור. כדברי אדמו"ר הזקן בעל התניא והשולחן-ערוך, שאומר על דברי ה"אור החיים" בענין זה, ש"התחלת ניצוצי הגאולה היה מתחילת ת"ק לאלף השישי ע"י צדיקי קדושי עליון שהיו בהתחלות ת"ק לאלף השישי כידוע".

ובספרים הקדושים נאמר: **"מהבעש"ט ואילך התחיל להתנוצץ התגלות המשיח"** (ספר "שארית ישראל" להרה"ק מווילעזניק), ו**"מהבעש"ט הקדוש ממנו ואילך התחיל להתנוצץ ניצוצי נשמת משיח בראשי הדור"** (ספר "זכר צדיק" בשם הרה"ק מקוידנוב). וכ"ק אדמו"ר מהורש"ב אמר על הבעש"ט: **"ולכן קראו לו בשמים להבעש"ט דוקא, בעל שם טוב, שהוא המשיח למטה כתר שם טוב שהוא מדריגת משיח!"** (סה"מ תרס"ג-ד).

ובספר "בעש"ט על התורה" מובא גימטריא על הבעש"ט, ש"ישראל בעל שם טוב" עולה בגימטריא "משיח בן דוד משיח בן יוסף", שזהו בדיוק המספר אלף.

ידוע גם מה שמובא שם, שהרה"ק ר' נחום מצירנוביל אמר על הבעש"ט הקי **לאחר הסתלקותו**, אשר בעת הגאולה יראו שהבעש"ט הוא-הוא המשיח.

עתה, שאנו מצויים כבר בשנת ה'תשס"א, חשוב להזכיר את דברי חז"ל שכל אלף שנה מה"ישית אלפי שנין" מכוונים ליום אחד מששת ימי בראשית. ולכן, כפי שביום השישי נברא אדם הראשון, שכניס את הבריאה כולה באומרו "בואו נשתחוה ונכרעה לפני ה' עושנו" – כך באלף השישי תהיה ביאת המשיח, שילמד את כל העולם כולו לעבוד את ה'. רואים אנו, שענין ביאת המשיח הוא **בעיצומו של האלף השישי**, כבריאת האדם **ביום השישי ולא בסיומו**.

ידועים דברי ה"אור החיים" הקדוש על המילים בפרשת הקטורת "בבוקר בבוקר", שאילו זכו היתה הגאולה באה כבר בבוקר הראשון, אבל כיון שהתעכבה הגאולה, הנה החל מהמחצית השניה של האלף השישי, דהיינו משנת ה' אלפים ת"ק, תתחיל התנוצצות הגאולה. ואכן, בסמיכות לשנת ה'ת"ק, התפרסם הבעש"ט הקי בעולם, שהרי הבעש"ט נולד בשנת ה'ת"ק והתגלה בשנת ה'תצ"ד, ואדמו"ר הזקן נולד בשנת ה'קה"ת, וידוע הרמז על בפסוק "ולו יקהת עמים" שנאמר על משיח.

ולא רק שהתנוצצות הגאולה החלה, אלא שהתנוצצות **מאורו של משיח** החלה להאיר

מצאים אנו ב"סעודת משיח" אשר כתקנת הבעש"ט הקי יש לקיימה ביום שביעי של פסח (באה"ק) אחרי תפילת המנחה. וידוע טעם הדבר, והוא משום שביום זה "מאיר גילוי הארת המשיח". הדבר אמור ביחס לכל היום, אך מבואר בחסידות שעיקר תוקף הגילוי הוא דוקא בסיום היום; אשר כך הוא בכל המשכה, שדוקא בסיומה היא בתוקף הגדול ביותר שבאותו יום סגולה. ואם כן, דוקא עתה, ברגעים אלו ממש, מאיר אורו של משיח בשיא התוקף של עת רצון זו.

צריך לבאר: מדוע דוקא הבעש"ט הוא זה אשר משמיה קא זכו ליה לתקן תקנה זו של "סעודת המשיח"?

ומוסבר על כך, אשר אכן עניין זה שייך דווקא לבעש"ט, ודווקא לזמן שבו תיקן וגילה מנהג זה.

ידוע מאמר חז"ל אשר "ישית אלפי שנין דהוה עלמא" – מחולקים לשלושה: שני אלפים תהוה, שני אלפים תורה ושני אלפים ימות המשיח, והאלף השביעי הוא כולו – גאולה. על פי זה, הייתה הגאולה יכולה להיות כבר לפני שנים רבות מאוד, ואפילו לפני האלף השישי.

ה מקור המוסמך ביותר לספר על הבעש"ט הקי ולמסור מדבריו הקדושים הוא כ"ק אדמו"ר הרי"צ, מפני שהוא היחידי שקיבל מסורת מדוייקת איש מפי איש מרבותינו נשיאנו, מאביו כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב, שקיבל מאביו כ"ק אדמו"ר מוהר"ש, שקיבל מאביו כ"ק אדמו"ר הצמח-צדק, שקיבל מחמיו כ"ק אדמו"ר האמצעי, שקיבל מאביו כ"ק אדמו"ר הזקן בעל התניא והשו"ע, שקיבל מכ"ק רבו המגיד הגדול ממעזריטש.

ואדמו"ר הרי"צ מוסר בשיחותיו וספריו, שהבעש"ט הקי אמר למגיד ממעזריטש: במשך השנים יבוא אליך רבי שניאור זלמן בנו של הצדיק הנסתר רבי ברוך, הוא יבוא וילך ושוב יחזור, וכשיחזור תמסור לו את הדברים הבאים בשם מורי אחיה השילוני (הנביא), כהאי לישנא: **א.** "הוא (אדמו"ר הזקן) בעל "נשמה חדשה", ונשמתו כמו שהיא ב"אצילות העליון" מאירה בגופו הקדוש בגילוי, וכל זה הוא כדי שיגלה ויבאר את תורת הבעש"ט באהבת ה' ואהבת ישראל, ויגלה את דרך חסידות חב"ד. **ב.** שהבעש"ט הבטיח שיעורר רחמי שמים עליו בעזרת מורו אחיה השילוני, אשר יצליח בעבודה אשר הוטלה עליו לדורותיו, ועל מקושריו לדורותיהם, עד כי יבוא משיח צדקנו, ויגאל את ישראל ויוליכנו קוממיות לארצנו בשובה ונחת בגשמיות וברוחניות".

מובן, עד כמה יש להתעורר מכך שהבעש"ט ואחיה השילוני מעוררים עכשיו רחמי שמים עלינו, כשאנו מקיימים ברגעים אלו את תקנת הבעש"ט הקי לקיים סעודת משיח, כפי שהבטיח הבעש"ט שכך יעשה.

ב כל העניינים הקשורים לזרז הגאולה, ישנה שייכות מיוחדת לאותם צדיקים שמבית דוד.

בספרי המהר"ל, המיוחס לדוד המלך, נדפסו התוארים שכתבו עליו תלמידיו "משיח צדקנו מלכנו בראשנו", ועוד תוארים של משיח. זאת על פי הידוע אשר יש משיח בכל דור, וכדברי חז"ל שכבר בתחילת הבריאה "רוח אלוקים מרחפת על פני המים – זו רוחו של מלך המשיח". כמו כן, ידועים דברי הרה"ק ר' ישראל מרוזין על הרמב"ם, שזה שפסק בכל העניינים של הלכתא למשיחא, כולל – אודות משיח עצמו, זה מפני שהיה משיח בדורו.

עצם הענין שצדיקים מסויימים הם מבית דוד, זה עצמו מורה על האחריות שלהם לעסוק בענין גילוי אורו של משיח. כמו שכתב האברבנאל על עצמו (כידוע שכתב ספרים רבים לברר וללבן בענייני משיח וגאולה, קיצים וכו'), בהקדמה לספרו "מעייני הישועה" בזה הלשון:

"וקמתי אני יצחק בן לאדוני השר יהודה בן שמואל בן יהודה בן יוסף מבני אברבנאל אשר

בספרד, ושרי צבאות ישראל, משורש ישי בית הלחמי מגזע דוד, נגיד ומצוה לאומו, ומחנותיו מאסף, ועל משמרתו אעמוד לבקש על עמו בליל חשכתו ולהעיר אותו משנת גלותו...!"

— ולכן, דווקא צדיקים אלו מתעסקים בזה. רבותינו נשיאנו הם צאצאי המהר"ל מפראג, וכפי שכותב הרבי בספר "היום יום" שרבותינו נשיאנו מיוחסים למהר"ל מפראג — "מגזע הגאונים המיוחסים לדוד בן ישי".

על פי כל זאת, נקל לקבל באמונה שלימה את כל דברי קדשו של הרבי בענין הגאולה שבפתח, וכנבואתו הברורה ש"הנה זה מלך המשיח בא, הגיע זמן גאולתכם". אלא מאי, השאור שבעיסה מעכב? הנפש הבהמית מפריעה לקבל זאת? — הנה בענין זה כדאי להזכיר פירוש של הרבי על המילים "ומקלכם בידכם" שנאמר על יציאת מצרים:

הצורך במקל, נאמר בגמרא שזה ביחס לכלב דווקא ש"דרכו ללקות". מה עניינו של כלב? שהוא מלשון "כולו לב", היינו, שישנו מצב של הפרעה מהנפש הבהמית, שלא עוזר לזה הסברים שכליים, כי מדובר על מצב של תוקף המידות בלבד — כולו לב. או אז יש צורך להכות את הנפש הבהמית — במקל. מאי משמע? נאמר "יודך את המצרי", ופירשו רז"ל שהרגו בשם המפורש. כלומר, שיש להתבונן בהפלאה הגדולה של שם הוי' שלמעלה מהטבע, ומזה להתפעל, כך שזה יבטל את התוקף של הנפש הבהמית.

אך צריך להבין: אם מדובר במצב של "כולו לב" ושהאדם לא שייך להתבוננות, כיצד יכול הוא להתבונן בהפלאה של דרגה נעלית ביותר, אלוקות שלמעלה מהטבע?!

אלא שאכן מדובר בהתבוננות מסוג כזה אשר גם הנפש הבהמית צריכה "לענות אמן בעל כרחיה": עוד הרבה לפני קבלת הנשיאות, כתב הרבי מכתב לחמיו הרבי הריי"צ, שלאור המצב, עקב ירידת הדורות, אנשים שקועים בטרדות הפרנסה וצוק העתים, ועל כן יש צורך לעשות ולפרסם יותר ויותר מופתים למעלה מהטבע, כדי שאנשים יראו וישמעו זאת והדברים יפעלו בהם שינוי, זעזוע והתעוררות יותר מכל.

צריך להתבונן בעובדות, בעובדה שהרבי חולל ומחולל ניסים שלמעלה מדרך הטבע, בחסדי ה', ושגם כיום רואים את הניסים באמצאות ה"איגרות קודש", ענייני חלומות וכו'. וזה מוריד את ההעלם וההסתר של הגוף והנפש הבהמית, ומאפשר לנו לחיות עם המסר של הרבי בענייני גאולה ומשיח. והרי

עצם הענין שצדיקים מסויימים הם מבית דוד, מורה על האחריות שלהם לעסוק בענין גילוי אורו של משיח. כמו שכתב האברבנאל על עצמו בהקדמה לספרו "מעייני הישועה". ולכן, זה עניינם של רבותינו נשיאנו, צאצאי המהר"ל מפראג, "מגזע הגאונים המיוחסים לדוד בן ישי"

לא חסרים על כך סיפורים ועדויות ממקור ראשון, כפי שמתפרסם בדפוס מידי שבוע בשבוע ממש, על ניסים ונפלאות של הרבי איש האלוקים.

מהו באמת המסר של הרבי?

הרבי מבאר שתקנתו של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב לשתות ארבע כוסות של יין בסעודת משיח — בכוונה מיוחדת שהן כנגד ארבע כוסות של הגאולה המוזכרים בחז"ל — שייכת דווקא לרבי הרש"ב. זאת משום שהרבי הרש"ב ביאר ענייני חסידות בהרחבה והסברה נפלאה עד שהוא נקרא "הרמב"ם של תורת החסידות". ומכיוון שענייניו של יין הוא הוספת תענוג ("ויין ישמח לבב אנוש"), לכן התקנה בענין זה, הקשורה ביון, נתקנה ע"י הרבי הרש"ב שגילה את ענין **התענוג האלוקי** על ידי לימוד והתבוננות בפנימיות התורה.

כך גם בענייני גאולה ומשיח, הרבי מעורר שתהיה בזה **חיות ותענוג**, בבחינת יין. הדבר נובע ממהותה של הגאולה עצמה: גם לו יצויר שהמצב כעת היה שכל עם ישראל יושב תחת גפנו ותחת תאנתו, וברוחניות כל עם ישראל היה שומר תורה ומצוות — הרי ביחס לגילוי האלוקי הנפלא והבלתי-מוגבל שיהיה בזמן הגאולה, כל מצב שניתן להשיג בזמן הגלות הוא ממש כבית-האסורים וחושך מוחלט ביחס ל"עלמא דחירו" האמיתי של זמן הגאולה. וזאת מכיוון שאז יתגלה (בלשון

החסידות) "פנימיות עתיק", התענוג הנעלה ביותר באלוקות ועוד למעלה מזה, ולכן גם ההכנה לכך צריכה להיות ע"י תענוג וחיות בענייני קדושה ואלוקות.

ולכן אומר הרבי, אשר "הדרך הישרה לפעול את ביאת המשיח והגאולה היא ע"י לימוד ענייני גאולה ומשיח". מדוע? — מפני שזה כוחה של התורה, אשר "קדמה לעולם", "אסתכל באורייתא וברא עלמא", כך שהתורה היא "בעל הבית על העולם", ומשנה את מציאות העולם, משום כך כאשר יהודים יושבים ולומדים ענייני גאולה ומשיח בעולם, הרי זה מוריד לעולם ומגלה בעולם — את הגאולה.

הדבר גם משפיע על היהודי עצמו שיהיה חדור באורו של משיח ובאור הגאולה עד שזה משנה את כל הרגשתו ואת כל התנהגותו. וכאמור, שע"י זה מקבלים **חיות ותענוג**, "געשמאק", בעניינים אלוקיים, ורואים את הטוב-טעם שיש בגילוי אלוקי ומשתוקקים לגילוי זה שיבוא במהרה בימינו.

באיזה ספרים אפשר ללמוד ענייני גאולה ומשיח? יש ספרים רבים, ובראשם "שערי גאולה" שני כרכים מלוקטים מתורת הרבי בנושא הגאולה והמשיח והציפיה אליהם, הספר הנפלא "התקופה והגאולה במשנתו של הרבי מליובאוויטש", ועוד שורה ארוכה של ספרים המבארים בצורה נפלאה סוגיות נרחבות בתורת הגאולה.

הרבי אומר שכשיבוא משיח צדקנו אזי כל יהודי יאמר למשיח "שלום עליכם משיח צדקנו", ומשיח ישיב לכל אחד ואחד "עליכם שלום".

כשמתבוננים בכך שהגאולה ממש בפתח, שמשח צריך לבוא היום ויכול לבוא היום, **ועלינו להיות מוכנים כל יום לכך שהיום, היום ממש יבוא משיח, וניתן לו "שלום עליכם"** — אזי כל ההנהגה נעשית אחרת לגמרי. כשאני יודע שהיום אתן יד למלך המשיח, אזי היד צריכה להיות ראויה לכך. ברור שכשיהודי חושב על כך, הוא ירגיש מחויב ללכת כל יום למקוה, שהרי איך ילחץ את ידו של משיח? הוא יזהר וישמר במחשבה דיבור ומעשה שהרי איך יעמוד בפניו של משיח היום... כל התנהגותו תהיה בחסד וביושר, באהבת ישראל, באופן השלם ביותר! — זהו רצונו של הרבי, ש"נחיה עם משיח"!

וכשיבוא מלך המשיח, יכריזו בפניו כל ישראל ממש, את ההכרזה כפי שהתרגלנו לכך כבר הזמן הגלות: **יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!**

סמינר בנות חב"ד

מכון להכשרת מורות ושלוחות

וינה אוסטריה

החלה ההרשמה לשנת הלימודים הבעל"ט חשון - תשס"ב

הסמינר מציע לבוגרות שנה א'

- לימודים מעמיקים במגוון מקצועות היהדות והפדגוגיה
- הכרות עם עולמה של שליחות על כל רבדיה ואתגריה
- הכשרה מקצועית מקיפה בהוראה לרבות התנסות מעשית

המסיימות בהצלחה תקבלנה תעודת הוראה
ממשלתית המוכרת בא"י ובחו"ל

להרשמה ניתן להתקשר לטלפונים
00431-334-1818 או 00436991-770-1818

ההרשמה תנעל לכל המאוחר בר"ח סיון תשס"א

הענווה והביטול

שהסתירו הפל...

עובד ה'

כל עצמותי תאמרנה

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ חזר רבות על הפתגם "הנך מספר שאתה לומד תורה, אך מה התורה לימדה אותך?" (ראה אג"ק אד"ש חלק טו עמוד כד).

על ר' יעקב ראו במוחש מה התורה לימדה אותו. כל מי שאי פעם הביט עליו בשעת התפילה, ראה תפילתו של חסיד בעל מדריגה. אימרת הבעש"ט על הכתוב "בא אל התיבה" – בא והיכנס אל תוך תיבות התפילה – קויימה אצלו במילואה. תפילתו היתה בקול רם ומתוך השתפכות הנפש, כאשר כל כולו מוכנס בתיבות התפילה. כל מלה בתפילה היתה מדודה, מאירה וזקוקה, משל היה סופר אבנים טובות ומרגליות. ראו עליו במוחש מה שנאמר – "כל עצמותי תאמרנה". ומהבטה בלבד על תפילתו ניתן היה לספוג יראת שמים.

ואם כך בכל יום חול ובתפילת מנחה רגילה "א פשוט"ע מנחה", הרי שבשבתות, יו"ט ובימים הנוראים על אחת כמה וכמה. כל שנה לפני יום הכיפורים היה מבקש מבני משפחתו ואפילו מנכדיו הקטנים: "תתפללו

על צדיק מסויים אומרים, בעולם החסידות, שהצליח להסתיר את צדקותו בכך שהיה מפורסם כבעל נגלה, ולעומתו צדיק אחר הצליח להעלים את למדנותו העצומה ברוב צדקותו. על הרה"ח רבי יעקב הלוי פרידמאן ע"ה – שנסתלק מאיתנו לפני ששים יום – ניתן לומר בפה מלא, שברוב ענוותנותו העלים על כל אישיותו.

ר' יעקב – מהיחדי סגולה המיוחדים בדורנו – היה דמות רבת אנפין אלא שאת הכל השכיל לכסות ולהסתיר במדת הענוה והביטול שהיתה טבועה בנפשו ואפפה את כל כולו.

כל מכריו ומיודעיו יודו ויאמרו: ער איז געווען 'א גהויבענער איד' – הוא היה יהודי מרומם ונעלה. אך ברי שהגדרה זו תואמת רק את מי שלא זכה לחסות בצילו ולהתחקות אחר אישיותו. במשפט הנוכח הם הביאו לידי ביטוי את המרחק העצום שחשו כשבאו איתו במגע אפילו לרגעים ספורים. אולם אלו שזכו לשהות בד' אמותיו חשפו אישיות מופלאה רב-גוונית.

במסגרת מצומצמת זו נעלה על הכתב קווים כלליים בלבד, בבחינת "והחי יתן אל ליבו", ויהיו הדברים לעילוי נשמתו:

עלי שאצליח להתפללו!" כאומר "שתהא תפילתי שגורה בפני".

כל ימיו השתדל בהשתדלות רבה להיות "צדיק" – וכפי שהיה חוזר בכל עת על הרמז בראשי-תיבות של צדי"ק, וכך – הוא היה אומר בכל יום: צ' פעמים 'אמן'; ד' קדושות; י' קדישים וק' ברכות.

ר' יעקב נהג לקום עוד לפני אשמורת הבוקר ולאחר טבילה במקוה טהרה, עליה הקפיד מאוד, הסתובב בבתי כנסיות לזכות יהודים במצות הצדקה. שנים רבות התפלל במנין הותיקין שהוא היה בין מייסדיו בבורו פארק.

"ער זאָגט נאָך תהלים?"

אחד מהדברים בהם היה זהיר טפי היה אמירת תהלים. תמיד השתדל לומר תהלים, זאת מלבד כמובן העתים הקבועות אותן ייחד לכך. כמו, למשל, שבכל לילה היה לו מנהג קבוע לקום לאחר חצות הלילה ולומר תהלים במשך שעה ארוכה. באותה שעה אמר את פרקי התהלים מתוך השתפכות הנפש מיוחדת.

ומה לנו עדות גדולה מהתייחסותו של כ"ק אד"ש לכך. היה זה בעיצומה של התוועדות קודש. כ"ק אד"ש חיפש את ר' יעקב בין הקהל כדי להורות לו לומר 'לחיים'. הרבי פנה וחיפש לימינו ולשמאלו ולאחר מכן שאל בקול רם: "ר' יעקב הלוי פרידמאן איז דא? ער זאָגט נאָך תהלים?".

איש ירא אלקים

'נדבק' ליראת שמים

רבי יעקב הלוי פרידמאן הלם את התואר "איש ירא אלקים" – **במלוא מובן המלה.**

מה לנו הוכחה יותר גדולה מזו שכל כולה של התקרבותו לעולמה של חסידות חב"ד היתה, רק משום שראה בהם יראת שמים יתירה – יותר מכל שאר החוגים האחרים אותם הכיר. וכפי שאמר פעם לחתנו הרב שלום הלוי הורביץ: "איך האָב גיעזען אַז ליובאוויטש איז די פרומסטע זאָך" [=ראיתי שליובאוויטש הם החרדיים ביותר].

הלא ר' יעקב ע"ה נולד בקובנא שבליטא למשפחה ליטאית, ובשנות בחרותו למד בין היתר בישיבת סלבודקה המפורסמת. כך, שלעבור מעולם אחד למשנהו צריכה להיות סיבה ראויה לשמה. ואכן ר' יעקב שהכיר בתקופה ההיא את המשפיע המפורסם הרה"ח ר' יהושע אייזיק ברוך הי"ד ואת הרה"ח המפורסם ר' איטשע דער מתמיד" הי"ד שנשלח כשד"ר ע"י כ"ק אדמו"ר הרי"צ, בין יתר המקומות, גם לעירו קובנא, וראה בהם יראת שמים ממדרגה ראשונה – זכה להתקרב ולטעום

מאורה של חסידות חב"ד והחל להתקשר לכ"ק אדמו"ר הריי"צ.

"מה שתפס אותי במיוחד" – סיפר ר' יעקב – "היה הנטילת ידים של ר' איטשע דער מתמיד", והיה ממשיך בתיאור הנהגות המיוחדת של ר' איטשע, ליטול ידים עם כמה מגבות, דבר שארך משך זמן ארוך וכלל יסדר עבודה שלם, כידוע.

הנהגות כמו אלו הפכו לחם חוקו. ר' יעקב ינדבק ליראת שמים. בכל הנהגה של יראת שמים היה מתעניין במיוחד.

"א חסיד איז אַ פּאַסטער"

כאחד מחסידי קמאי (עוד קודם השינוי שחל בזה בדורנו בעקבות דברי הרבי בזה) היה מרבה בצומות ותעניות. ימים שלמים היה צם מבלי שאף אחד יידע מכך. 'תענית בה"ב' – מאי קא משמע לן?!

כששם לב לכך אחד ממשפחתו ענה כבדרך אגב: "מ'פאסט אַ ביסל אונטער [=צמים קצת]" והמשיך לנושא אחר כאילו כלום לא קרה. הנהגה זו תואמת הפליא את דברי כ"ק אדמו"ר הריי"צ: "א חסיד איז אַ פּאַסטער" [=חסיד הוא אדם המתענה].

היראת שמים שלו היתה טבועה בנפשו. דבר זה היה נרגש אפילו בדבר פגוט לכאורה. תמיד היה נהנה לשמוע ילד קטן מברך יפה, או אפילו לשמוע על הנהגה מיוחדת של יראת שמים אצל נכדיו הקטנים. ראו במוחש שזה נותן לו חיות ושמחה.

לא פלא, אפוא, שאימץ לעצמו מנהג אחד מני רבים להביט בתוך הסיפור **כל משך חזרת הש"ץ** – כמנהגו של כ"ק אד"ש בזה. ועדיין לא התחלנו את הרשימה.

"מ'דאַרף תשובה טאָן"

"כל ימיו בתשובה" (שבת קנג, א). מאמר חז"ל זה היה טבוע בעצם נפשו. כל הזמן היה חוזר ואומר – תוך כדי שנאנח עמוקות – "מ'דאַרף תשובה טאָן". בני משפחתו לא יכלו 'לעכל' משפט זה, בבחינת "לא שביק מר חיי לכל בריה". אם הוא מתאונן כל הזמן שהוא צריך לעשות תשובה מה נאמר אנו. אך הוא בשלו – צריך לעשות תשובה! בשנים האחרונות הרבה להתאונן על כך וחיפש, דרש ושאל בכל מקום שרק יכל, אם זה בספרי קודש או מידידים, בתמימות פשוטה של ילד: איך עושים תשובה?

לפני כמחצית השנה ביקר אצלו מחותנו הגה"ח רבי פנחס ליבוש הרצל שליט"א. לאחר שפנה ללכת לדרכו, לקחו הצידה וברצינות

תהומית שאלו: "ווי טוט מען תשובה?" מחותנו, שלא ידע איך להתחמק משאלה שנשאלה ברצינות כה גדולה, הגיב: "נו, משיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא".

אם נצרכנו ל'הוכחה' נוספת על יראת השמים הגדולה שלו דומה שזו היא הגדולה מכולן. יהודי שכל כולו קודש, שבור ורצוף ממצבו הרוחני ודואג כל ימיו לשוב בתשובה אמיתית.

חסיד

מסירות נפש בשביל הזולת

אמרו חז"ל "חסיד שורפן" שמוותר על עצמו למען זולתו. ר' יעקב וויתר תמיד על טובתו האישית למען הזולת. לא רק בימים כתיקונן אלא אף בימים שלא כתיקונן, ימים בהם הוצרכה **מסירות נפש רבה** לעמוד בדרגה זו, כיון שהמדובר היה במצב של "חיך קודמין".

מספר אחיינו הרב דוד שוויצער: שמעתי מהרה"ק מקלויזנברג זצ"ל, שהיה יחד עם ר' יעקב במחנה אושוויץ, שהפליא את הנהגתו בימים הקשים ההם. בין היתר סיפר, שהרשעים ימ"ש חילקו כל יום כמות זעומה של לחם לעובדי המחנה. לשם כך היו צריכים לעמוד בתור ארוך ולהמתין זמן רב. לפעמים היו מודיעים באמצע שנסתיימה החלוקה. פירושו של דבר היה שכמה יהודים עומדים בסכנת מוות רח"ל לאחר שלא טעמו כלום במשך היום לאחר עבודת פרך. כך קרה שברגע שמישהו קיבל חתיכת לחם בלע אותה מיידית, מרוב רעב ופחד. והנה ר' יעקב עומד בשורה מקבל את לחמו הדל ומחכה. הוא מסתובב עם הלחם בידו ולא טועם כלום. שאלו אותו: למה אתה לא אוכל, למה אתה מחכה? השיב ר' יעקב: "**אפשר וועט אַ איד ניט באַקומען**"...

מדובר כאן על סכנת מוות ממשית ואילו הוא כל מחשבתו – אולי יהודי מסויים לא יקבל היום והוא עלול לרעוב. הרי שר' יעקב עומד וממתין...

חסיד עושה סביבה

פתגם נוסף בשמו של כ"ק אדמו"ר הרש"ב מצינו על מהותו של חסיד (ראה היום יום ל' אדר א'): "א חסיד מאכט אַ סביבה" [=חסיד יוצר 'סביבה']. ואכן בכל מקום בו

רק שהה ר' יעקב תיכף ניכרה השפעתו על המקום. זאת בנוסף לדברים שהשתדל להפיץ בכל מקום. לפנינו חלק מהם:

● **בכל מקום** שידו היתה מגעת היה מעורר לעבודת השם.

● **בכל** כינוס משפחתי, אם זה שבת וחג או מלווה מלכה הקפיד ללמוד עם כל המשתתפים **שיעור בספר התניא**.

● **בכל** שמחה משפחתית או כללית שכבידו אותו לשאת דברים, עורר על שלושת הקוין תורה תפילה וצדקה, ודאג שיבצעו בפועל ג' דברים אלו.

● הוא הוציא לאור כמה קונטרסים וגלינות של דברי התעוררות בנושאים שונים בהם היה עוסק כסדר, אחד מהם הוא קונטרס 'מאה ברכות'. מאז ומתמיד היה מעורר ע"ד ענין זה, אך מאז שדיבר על כך כ"ק אד"ש בשנת תנש"א השתדל מאוד שיצא לאור קונטרס שלם בנושא זה. עלון נוסף שהו"ל הוא לוח שיעור התהלים שמוסיפים לומר בחודש אלול ע"פ תקנת הבעש"ט. הוא אף זכה שכ"ק אד"ש הגיה עבורו לוח זה.

● תמיד עודד את נכדיו ללמוד משניות ובעיקר תניא בע"פ.

אישיותו התאימה לדברי כ"ק אדמו"ר הריי"צ על דמותו של חסיד (ראה שיחת ט' ניסן ה'ש"ת): "הצטיירה במוחי דמות רבת אנפין בשאלת מהו חסיד: א חסיד איז . . א דאוונער, א מדות טובות מענש, א פאסטער, א שוויגער [=חסיד הוא אדם המתפלל, בעל מדות טובות, אדם המתענה ושתקן]".

בעל יסורים

בעלי יסורים בדורנו, לצערנו, לא חסר ל"ע. אך לקבלם באהבה לאו מילתא זוטרתא היא כלל, ובפרט כשמדובר במסכת חיים כשל ר' יעקב ע"ה.

ר' יעקב עבר את מאורעות השואה בצורה **קשה ביותר**. עד כדי כך שקשה היה עליו הדיבור על פרק חייו זה. בשואה איבד ל"ע אשה וילדים הי"ד וראה את חרב המשחית מולו כל העת. כל חייו סבל ייסורי נפש וייסורי גוף רבים כתוצאה ממאורעות שונים שקרו לו בשנות השואה האיומות.

אולם שנים אלו רק חיזקו וליבו בו את שלהבת האמונה הטהורה שלא משה ממנו עד יומו האחרון. כרבי עקיבא בשעתו היה ר' יעקב **כל ימיו מצטער**: "למה לא זכיתי בזכות הגדולה שזכו משפחתי למסור את הנפש על קידוש השם..."

כתבנו וכתבנו ועדיין לא התחלנו. לא נגענו עדיין במפעל חייו הנשגבים שהתבטא בשני תחומים עיקריים – תורה וצדקה.

איש צדקה וחסד

"הושיעה את עמך..."

בכל הזדמנות ממש (אפילו אם מדובר בביקור ארעי של נכדיו אצלו), היה מנגן את הניגון הקורא לישועתם וגאולתם של ישראל: "הושיעה את עמך וברך את נחלתך ורעם ונשאם עד העולם". עד כדי כך מרגלא בפיו ניגון זה, שביום השלושים לפטירתו בעת ששהו על קברו החלו כל הנוכחים, באופן ספונטני, לנגן את "הושיעה את עמך..."

באחד מהמאורעות הכי קשים שעבר בשואה החליט החלטה נפשית "אם יצילני ה' מכאן, אעסוק כל ימי בצדקה וחסד". דבר שמומש באופן המושלם ביותר, ואין הדברים צריכים ראייה.

"כל הפושט יד נותנים לו"

הכלל ש"כל הפושט יד נותנים לו" היה אצלו לאחד מאבני היסוד. לא אחת התדפקו על ביתו אנשים שהתחזו לנוזקים וביקשו עזרה. ר' יעקב תמיד נתן. אם ניסו להעיר לו

איש צדקה וחסד היה בכל מאודו. לא רק מבחינה מעשית זה מה שתפס את רוב שעות היממה שלו, אלא אף מבחינה נפשית. בכל נפשו היה מסור ונתון לעזור ליהודים. בכל עת ובכל שעה, גם אם המדובר בכמה דקות לפני

שפלוני או אלמוני רחוקים מלהיות נצרכים, לא אבה לשמוע. תמיד היה מגיב בתקיפות: "מ'טאָר ניט רעדן" – אסור לדבר על יהודי. סיפור מעניין בהקשר זה מספר אחיינו ר' דוד שוויצער: זכורני מקרה שארע לפני חמישים שנה, כשעוד היה בגרמניה. הגיע איזה יהודי וביקש הלוואה גדולה לכמה ימים תוך כדי שמציג משכון יקר ערך – שעון זהב. אחד מהנוכחים העיר בשקט שזה ככל הנראה שעון גנוב. מיד היסתר ר' יעקב: "הלא הוא מביא משכון?" וכמובן נתן לו את ה"הלוואה" הגדולה. לא עבר זמן ארוך ואכן הגיעו אנשי משטרה לחפש אחר החפץ הגנוב...

הדלקת נרות שבת, יכולת לראות יהודים מתדפקים על דלתו.

מספר חתנו ר' שלום: פעם בשעת חלוקת צדקה לנצרכים הגיעו הרבה אנשים ולא היה זמן להקשיב לכל אחד, אז החלטתי לחלק את הכסף מהר מבלי להקשיב לצורכם. על כך אמר לי חותני: בצדקה ישנם שני עניינים וכמ"ש "צעקת הדל תקשיב ותושיע" – תחילה צריך להיות "תקשיב" פשוט להאזין למה שמעיק לדל, ואח"כ צריך להיות "תושיע" – נתינת הצדקה.

ר' יעקב חש בכל נימי נפשו את צערו של הזולת. לא פלא שכאחד שכזה הרי שתמיד,

חדרי

תורה אור

הצלת נשמות ילדי ישראל

מיד כשהצליח להיחלץ מעברי פי התופת והגיע למחנה הפלטים פרנוואלד, בשנת תש"ה, הקים במסירות נפש רבה מוסד חינוך לילדים. המוסד החדש הלך וגדל עד שמנה עשרות רבות של ילדים. במוסד היו 17 מלמדים, ביניהם ידידו הרה"ח ר' אלי' חיים רויטבלאט ע"ה. בכל אותה עת דאג להוצאות המוסד. הוא היה עובר מבית לבית להתרים עבור המוסד. באותה עת עמד בקשרי מכתבים עם הרבי הרי"צ וקיבל ממנו הוראות שונות בקשר להנהגת המוסד.

כשהגיע לארצות הברית שמע מיידו הרה"ח ר' יונה איידלקאפ ע"ה שישנה אפשרות להמשיך את החינוך עם ילדי ישראל גם באה"ק, והקימו יחד את המוסד "חדרי תורה אור".

מוסד זה קיבל יחס חם ומיוחד מכ"ק אד"ש

מה"מ, כמו גם את שמו – תחילה היה נקרא "חדרי תורה" בלבד, וכ"ק אד"ש הוסיף וכתב "אור". תמיד התעניין הרבי לדעת בפרטי פרטיות מה קורה במוסד, כיצד הוא גודל ומתרחב. בכמה מההתוועדויות קודש אף דיבר על מוסד זה.

וכאן המקום לציין שלא רק בממון תמך ר' יעקב בהחזקת תלמודי תורה לילדי ישראל. אף הוא בעצמו שימש כמחנך, במשך שנים, בישיבות הידועות 'דרכי נועם' ו'קלויזנברג' שבברוקלין.

פעם הגיע לחתונה ורצה לאסוף שם כסף. ניגש אליו בעל האולם ואמר לו: כמה כבר תצליח לאסוף בחתונה? אני מוכן לתת לך 300 דולר (סכום גדול מאוד באותם ימים), אבל תעשה לי טובה אל תאסוף כאן. ר' יעקב שכל-כך היתה יקרה עבורו המצוה של זיכוי הרבים, לא יכל להתאפק ושאלו: איך אתה מסוגל לקחת על עצמך אחריות גדולה כזו של מניעת יהודים ממצוה זו?!

הכניסו אותו לכל הבתי כנסת מתנגדים כחסידיים. בכל מקום התייחסו אליו בהדרת כבוד. עד כדי כך שברבות השנים ידעו הכל, שלר' יענקל פרידמאן כדאי לתת. זוהי צדקה בטוחה. ואכן רבים נהגו לרדוף אחריו למסור בידו את כספי הצדקה ואף לזכות לברכתו באותו זמן. הכל ידעו ויודו שהיה זה "גבאי צדקה" במלוא מובן המלה. גבאי צדקה אמיתי ומיוחד העושה ומעשה.

ידידיו ומכריו

עם הרה"ק מקלויזנבורג

קשר הדוק היה לו עם הרה"ח המפורסם רבי משה שוסטער ע"ה, אותו הכיר עוד מימי המלחמה. הוא היה גם מבין אלה שדחפו אותו להיכנס יותר לליובאוויטש. הקשר העמוק שביניהם היה הדדי – ר' משה כינהו במכתביו אליו "אחי אהובי", ואילו ר' יעקב הזכירו לברכה, כל אימת שרק נצרך לכך, אצל כ"ק אד"ש. ידיד נוסף היה הרה"ק מקלויזנבורג זצ"ל, שהכיר לו טובה כל ימיו על השנים שעשו יחד בצל מלחמת העולם השנייה, ובין היתר פעל ר' יעקב שלא יצטרכו לעבוד בשבת. לימים סיפר הרה"ק מקלויזנבורג: קודם שהכניסו את היהודים למחנות הפשיטו אותם הרשעים הארורים מכל בגדיהם ולקחו מהם כל מה שהיה ברשותם (לאחר מכן קיבלו בגד עבודה שהיה

הכספים. על נתינה הכל ישבחו, אך על המאמץ לכתת רגלים יומם ולילה לאסוף כספים לאו דוקא (בלשון המעטה).

אצל ר' יעקב לא פחות מחלוקת הצדקה לנזקקים היתה אצלו העבודה של זיכוי יהודים במצות הצדקה. כן, כן, לזכות יהודים במצוה גדולה זו, שרק אדם בעל שיעור קומה כשלו, ידע לחוש ולהעריך עד כמה היא שווה. הוא השתדל ללכת לזכות אפילו יחידים, ולו יהא זה אפילו דולר בודד או פחות מכך, הלא מצוה היא.

פעם שאלו חתנו הרב יהודא וואלף: למה הנך מכתת רגליך לבתי כנסת קטנים בהם יש בקושי מנין, עדיף ללכת לבית כנסת גדול ולעשות באותו זמן הרבה יותר כסף? השיב ר' יעקב בפשטות: ומה עם זיכוי יהודים אלה במצות הצדקה.

מוסיף ומספר חתנו הרב ישעיהו הרצל שליט"א על מקרה אחר:

פעם הגיע לחתונה ורצה לאסוף שם כסף. ניגש אליו בעל האולם ואמר לו: כמה כבר תצליח לאסוף בחתונה? אני מוכן לתת לך 300 דולר (סכום גדול מאוד באותם ימים), אבל תעשה לי טובה אל תאסוף כאן. ר' יעקב שכל-כך היתה יקרה עבורו המצוה של זיכוי הרבים, לא יכל להתאפק ושאלו: איך אתה מסוגל לקחת על עצמך אחריות גדולה כזו של מניעת יהודים ממצוה זו?!

מסירות נפשו המיוחדת הקנתה לו שם מיוחד בכל הקהילות החרדיות בניו-יורק.

כמי שמדת החסד הפכה לכל מהותו, לא חיכה עד שיבואו אליו הוא חיפש ומצא איך לעזור לאנשים. עד היכן הדברים מגיעים ימחיש היטב הסיפור שלפנינו:

באחד הימים שהה בבית הכנסת ולפתע שמע שני אברכים משוחחים. האחד אמר לרעהו: פלוני (וכאן נקב בשם מסוים) עני מרוד. ר' יעקב שמע את המשפט הקצר וזה היה בשבילו מספיק. הוא אמנם לא הכיר את האדם ההוא ובהיותו הצנע לכת גם לא התעניין אצל האברכים במי המדובר. הוא יצא מבית הכנסת והלך לביתו. כשהגיע לביתו פתח ספר טלפונים וחיפש אחר השם שזה עתה שמע... ומצא. ר' יעקב לא השתתה זמן מיותר, הוא טילפן ואמר מילים ספורות: "אם לא קשה לכם תיכנסו לכתובת 1020 ברחוב 56". אמר ולא יסף. היהודי שלא הבין במה מדובר הגיע לכתובת שנמסרה לו זה עתה. ר' יעקב הביא לו מעטפה סגורה ובירכו לשלום. מה מאוד נתפלא היהודי לראות כשפתח את המעטפה – צ'ק ע"ס 500 דולר!

סיפור זה סיפר בימי השבעה בעל המעשה בעצמו. וכהנה רבות.

לזכות את ישראל

זהו הצד האחד של המטבע, אך דומה שיעיקר החידוש בהנהגתו של ר' יעקב התבטא דווקא בצידו השני של המטבע – 'מעשה' על הצדקה. דבר זה אינו זקוק להסברים. כל בר דעת מבין שהקושי העיקרי הוא באסיפת

נראה כפיג'מה), כידוע ומפורסם. והנה במחנה שלי היה יהודי מופלא שעד היום איני מצליח להבין כיצד היה אצלו ספר משניות קטן. טובה גדולה עשה לי שהשאל לי מזמן לזמן את הספר.

ביום מן הימים נסע ר' יעקב לבקר את הרה"ק מקלויזנבורג. הגבאי הודיע לאדמו"ר שיהודי בשם ר' יעקב פרידמן מבקש להיכנס. שאל האדמו"ר איך נראה האיש, וכשתיאר אותו לפניו, נרעד בכל גופו והורה תיכף להכניסו. כשנכנס נעל אחריו את הדלת וכך שהו יחד שעתיים תמימות לפליאת כל החסידים. כשיצא ר' יעקב מחדרו אמר האדמו"ר לחסידיו: "הוא א' מל"ו צדיקים וכך נראו חסידי ליובאוויטש של פעם". מספר חתנו ר' שלום: בהיותי חתן לקחני חותני אליו ובמו עיני ראיתי כיצד האדמו"ר מתרומם מכסאו לכבודו של חותני. האדמו"ר מקלויזנבורג גם היה מבין אלה שהשפיעו על ר' יעקב להיעשות חסיד ליובאוויטש.

א' מידידיו שגם היה היעשה לך רב"ש שלו היה החסיד הנודע ר' אלי חיים רויטבלט ע"ה. עוד נימנו על ידידיו הגה"ח ר' משה ע"ה וובר מירושלים ויבדלחט"א הרה"ח ר' מיכאל ש"י טייטלבוים.

הצנע לכת

בקיאות בתורה

אצל ר' יעקב שלטה הענוה והצניעות. "א' ביטולדיקער איד" – יאמרו הכל. במעין מלאכת אומן השכיל להסתיר את גדלותו המופלאה.

אחד הדברים עליהם היה קשה לעמוד היא גדלותו בתורה. שכן מעשי חסד עד כמה שינסה האדם להסתיר, יוכלו לבוא הנוקקים ולהעיד שנהנו ממנו, וכן בדברים אחרים, אך עד כמה היתה ידו של אדם מגעת בהבנת התורה וידיעתה קשה לפעמים לעמוד.

במקרה שלנו תהיה לנו עדות מזערית מבנותיו, הבכורה ע"ה ותבלחט"א שתי אחיותיה שבקיאות הן בקיאות מדהימה בכל התורה נביאים כתובים ובשולחן-ערוך.

בכל יום בין מנחה למעריב היה נוהג לשבת ולהשתתף בשיעור הלכה שמסר רב בית הכנסת שליד מקום מגוריו. הוא ישב כאחד מן המניין, ואפילו הצטנע כפחות שבמנין, שכן מקומו היה בקצה השולחן. כך ישב והקשיב כמי שמחדשים לו זה עתה הלכות פשוטות. אך מי ששם לב ראה כיצד משכיל להשחיל הערות חשובות ונחוצות למקשיבי השיעור, ופעמים לא מעטות אף היה צריך להעמיד דברים על דיוקם בהסברת ההלכה, שלא ישלכו באסור ובמותר. נפלא היה לראות כיצד אף אחד ממשתתפי השיעור לא חש כלל כיצד הוא זה שמבהיר, ונדמה היה כאילו הכל יוצא מפיו של מוסר השיעור. אולם, כשרב בית הכנסת לא היה מגיע היה ר' יעקב מוסר את השיעור במקומו, וזאת מלבד השיעור תניא שמסר בקביעות בבית כנסת זה.

מאורע מדהים שארע בשנות השואה גילה עוד טפח מידענותו המופלגת. על כך סיפר הרב ברודי שליט"א שמתגורר בשכונת פלטבוש: בהיותי

במלחמה באחד הזמנים הקשים ביותר – בימים בהם נרצחו אלפי אנשים, ניגש אלי יום אחד יהודי שלא הכרתי ושאל: אולי נקבע כאן איזה שיעור תורה? לא האמנתי למשמע אזני. "כאן במקום זה, בזמן כזה. יש לכם בכלל ספרים?" – שאלתיו. ענה לי היהודי בצניעות: את סדר נזיקין אני מכיר בע"פ, כך שנוכל להתחיל תיכף ללמוד. מאוחר יותר התבררה לי זהותו של האיש – ר' יעקב הלוי פרידמאן. כך מבלי לרצות, בליט ברירה, נחשף עוד פרק מידענותו.

מפאר מקושרי

כ"ק אד"ש

עוסק במבצעים

קודם שנעמוד על אופי התקשרותו לכ"ק

אחד מנכדיו ביקר אצלו לאחר ראש השנה בשנת תשמ"ט וסיפר לו שכמה דקות לפני כניסת ראש השנה אמר הרבי שיחה ובה עורר ע"ד קביעת קופת צדקה בקיר הבית וכו'. עוד טרם כילה לדבר, והנה ר' יעקב עם פטיש ומסמר ביד והקופת צדקה כבר קבועה! ראשית הוא קיים את הדברים הלכה למעשה, באופן של הקדמת "נעשה" ל"נשמע", ואחר-כך פנה גם לעיין בדברים.

“הוא בכלל לא חולה!”

בשנים הראשונות לבואו לארה"ב (תחילת שנות ה-70) חלה ר' יעקב מאוד. באותו זמן התקיימה התוועדות של כ"ק אדי"ש, אך ר' יעקב שלא יכל ללכת ביקש מיידו הרה"ח ר' ישראל מוניץ ע"ה להזכירו אצל הרבי לברכה לרפואה שלימה.

ר' ישראל מוניץ הגיע להתוועדות וניגש לכ"ק אדי"ש ואמר: ר' יעקב בן אלטע חוה איז אַ גרויסער חולה.

כשמע זאת הרבי, הגיב: אַ גרויסער חולה?!, אַ קליינער חולה?! – גאָר קיין חולה נישט! [=חולה גדול? חולה קטן? – הוא בכלל לא חולה!].

ברכת כ"ק אדי"ש התקיימה ור' יעקב קם מחליו והאריך עוד ימים ושנים.

“אתם צריכים להודיע על בואו של המשיח”

מספר חתנו ר' שלום הורביץ: בשנת תשמ"ז עבר חותני תאונה קשה והוא שכב במצב קשה בבית הרפואה.

בערב שבת שלאחר התאונה ניגשתי לרבי וביקשתי ברכה עבורו. הרבי בירך אותו ואמר: מיזאָל מאַכן מאָרגן ה"מי שברך" אין דעם ערשטען מנין [=שיעשו עבורו מחר מי שברך במנין הראשון].

לא הבנתי מה פשר הדבר "במנין הראשון", והמזכיר הריל"ג הסביר לי אח"כ: הלא חותנך הקים את המנין ותיקין בבורו-פארק וכנראה לעורר זכות זו ביקש הרבי לעשות מי שברך דוקא במנין הראשון. ואכן למחרת עשיתי עבורו מי שברך במנין הראשון הקיים בקראון-הייטס.

אחרי שכבר שוחרר מבית הרפואה אך עדיין לא חש בטוב ולא רצה לאכול, הבאנו אותו לרבי. כשהרבי ראה אותו תיכף שאל אותו: כבר שלחת מכתב עבור המוסד [חדרי תורה אור]?

והרבי המשיך בזה הלשון: "משיח קומט דאָך שוין צוגיין, איר דאָרפט דאָך אונז מודיע זיין [=משיח הלא כבר מגיע. אתם צריכים להודיע לנו על כך].

לאחר שבוע שראינו שמצבו לא משתפר והוא עדיין מסרב לאכול, הבאנו אותו שוב לרבי, וידידו יבדלח"ט ר' ירחמיאל קמפינסקי ש"י, שהוא חסיד גור יתפס אומץ וצעק: רבי, הוא לא אוכל! מה עושים? כשהרבי שמע זאת פנה אל ר' יעקב ובחיוך אבהי אמר: הלא

צדקה כבר קבועה!

הוא לא חכם בדעתו מה הפירוש בשיחה ומדוע ולמה. ראשית הוא קיים את הדברים הלכה למעשה, באופן של הקדמת "נעשה" ל"נשמע", אח"כ פנה גם לעיין בדברים.

מקרה אחר זוכרים מכרו היה לאחר שהרבי יצא במבצע יום הולדת, בו קרא הרבי לחגוג זאת ע"י מסיבה עם ידידים, אמירת דברי תורה וכו'. והנה ביום הולדתו הופיע ר' יעקב בבית הכנסת שלו עם משקה ומזונות ומבצע את הוראת הרבי. בדרך כלל לאנשים בגיל מבוגר קשה הדבר ומכמה בחינות, אולם ר' יעקב כדרכו "נעשה ונשמע". כך במבצע זה וכך בכל שאר המבצעים האחרים. כך גם בכל יומא דפגרא כ"ט כסלו וכדומה נהג להביא לביהכ"ס משקה ומזונות לרגל היום.

ועם בכל המבצעים כך הרי בעניני גאולה ומשיח ברור שייטול חלק. בכל ברכת המזון היה אומר "הרחמן הוא יברך את אדוננו מורנו ורבונו מלך המשיח", ותמיד הצטרף להכרזת הקודש "יחי אדוננו". על הדלתות החיצוניות של ביתו שבשכונת בורו-פארק, תלו דרך קבע 'מדבקות' המבשרות את בשורת הגאולה, וכשפגש יהודים בבתי כנסיות דאג לעוררם בתנועת ידו האופיינית: "מידאָרף צואיילן משיחין" [=צריך לזרוז את ביאת משיח].

עשרות שיעורי תניא

גולת הכותרת של התעסקותו בהפצת המעיינות חוצה היו שיעורי התניא שמסר בבתי כנסת רבים בשכונת בורו פארק. עשרות רבות של שנים עסק במסירת שיעורי תניא. שיעוריו היו מעוררי לב, וחוט של יראת שמים שזור בהן לארכן ולרחבן. את דבריו דאג לתבל בפנינים מתורתו של כ"ק אדי"ש. אישיותו המיוחדת כבשה לבבות וקירבה רבים לחסידות. אנשים היו מוכנים לשמוע על חסידות רק משום שזה "ר' יענקיל פרידמאן". לא פלא איפוא שמסר שיעור בתניא גם בבית מדרשם של חסידי סאטמאר. בין הבתי כנסיות בהם מסר שיעורי תניא בדרך קבע היו: סדרעלער; קרולהער; וויזניץ; קוטן; מעליץ; סאטמאר ואנשי ספרד.

כמה השגחה פרטית בדבר שהשיעור תניא האחרון, אותו מסר בשבת שלפני פטירתו בבית הכנסת מעליץ שמול ביתו, היתה אגרת "צדיקא דאפתרט" ובזה חתם.

כחסיד מן המניין נכנס ליחידויות וכמובן השתתף בתפילות ובהתוועדויות עוד מתחילת שנות נשיאותו של הרבי. לפנינו שני סיפורים מתוך רבים אחרים שארעו איתו במשך השנים.

אדמו"ר מה"מ שליט"א, מן הראוי להקדים ולספר מן הדברים הלא מפורסמים: רבים מתושבי בורו פארק נהגו לתת לר' יעקב – פדיון נפש! הם עשו זאת כי ראו בו איש מעלה שלא נופל בערכו מגדולי האדמו"רים אותם הכירו. ר' יעקב בהיותו בטל בתכלית לרבי נטל את כל הפנינים והכניסם תיכף להיכל כ"ק אדי"ש. הדבר חזר על עצמו בקשר לבקשת ברכה, ועובדה זאת מפורסמת היא. רבים ניגשו לבקש ממנו ברכה. ר' יעקב בהיותו איש שכולו טוב וחסד, אכן העניק להם ברכה. אך במקום שראה צורך הוסיף להבהיר, שהוא נותן להם ברכה כיהודי המברך את רעהו, לצורך בקשת ברכה יש לפנות לרבי!

לאחר הקדמה זו נוכל להשכיל עד כמה מופלאה היתה התקשרותו. זאת ועוד: התקשרותו היתה בדרך 'פשיטות'. כל 'מבצעי' או הוראה שיצאה מפי כ"ק אדמו"ר שליט"א היתה מתפרשת אצלו ראשית לכל – הלכה למעשה. בכל מקום שהלך, גם כשביקר במקום בו דיברו בשפה שונה, היה מעורר יהודים על מבצעיו הקדושים של הרבי.

באחד מביקוריו באה"ק יצא לכותב השורות להתלוות אליו בנסיעות באוטובוסים. הוא עוד לא הספיק להתיישב וכבר פנה ליהודי שישב לידו ושאל בענות חן (ובהברה של לשון הקודש): "אתה מניח תפילין? זה חשוב מאוד!" ומיד לאחר משפטים ספורים המשיך ע"ד חשיבות מזוהה בפתח הבית "זוהי מצוה גדולה, זה שמירה על יהודי". וכן הלאה עם אנשים אחרים, כל מי שפגש.

וכן בשאר המבצעים כמו בחג הסוכות – עוד קודם שהספיק לנוח מעבודת היום (ובל נשכח שאף פעם לא חזר לפני שעות אחר הצהרים מהבתי כנסיות) פנה לזכות במצות ד' מינים את דיירי הבנין בו הוא גר. לפני פסח הכין במיוחד עבור כל השכנים מצות עבודת יד וכו'.

“נעשה” קודם ל“נשמע”

התקשרותו התבטאה לא רק בפעולה עם הזולת אלא ראשית בעצמו וכמאמר "קשוט עצמן תחילה" וכמבואר שיש במאמרז"ל זה גם משמעות של קישוט – "קשט את עצמן תחילה". נוכל לראות זאת באפיזודה המאפיינת הבאה: אחד מנכדיו ביקר אצלו לאחר ראש השנה בשנת תשמ"ט וסיפר לו שכמה דקות לפני כניסת ראש השנה אמר הרבי שיחה ובה עורר ע"ד קביעת קופת צדקה בקיר הבית וכו'. עוד טרם כילה לדבר, והנה ר' יעקב עם פטיש ומסמר ביד והקופת

שהרויחה זוגתו תבדלחט"א.

דומה שההגדרה הממצה ביותר את אופי חייו הפרטיים, הוא מאמר הגמרא שהמליץ עליו הרה"ח משה וויס ממכריו: "כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובים משבת לשבת". ר' יעקב פירנס וסייע לאלפי נצרכים בעולם כולו ואילו הוא עצמו הסתפק במועט שבמועט – "בקב חרובים".

ימיו האחרונים

"הפספורט כבר נגמר"

בחודשים האחרונים נחלש מעט ומיעט לצאת בגלל בעיה ברגלו. בזמן זה הרבה לרמוז על פטירתו הקרובה. כשראה שהוא לא יכול ללכת אמר: אם אני כבר לא יכול לעזור ליהודים מה התועלת ממני בעולם ("וואַס טויג איך אויף דער וועלט?"). בימים שלאחר מכן התבטא: "הפספורט כבר נגמר". כשהודיעו לו שהמצות לפסח כבר מוכנות עבורו, פרץ בבכי ואמר "ווער וויס, איך וועל שוין ניט קענען עסן די מצה". בחודש האחרון הרבה להתאונן על הצורך לעשות תשובה, ועל קושי המעבר מעוה"ז לעוה"ב. באחד הפעמים התבטא "שמחוחני ר' פנחס בן ראובן נתן נטע הלוי יעזור לי שם למעלה".

הוא ביקש מחתנו ר' שלום שיתפלל ויאמר קדיש לעילוי נשמתו, תוך כדי שמקדים – "לכ"ק אדמו"ר הריי"צ לא היו בנים כי אם שלוש בנות, וחתניו התפללו לאחר הסתלקותו". כן הוא שלא זכה מזיווג זה לבנים. עוד ביקש למסור לכל יוצ"ח וכל מכריו שנהנו ממנו בגשמיות וברוחניות (תלמידיו שלמד איתם) – לומר בכל יום משנה ולתת פרוטה לצדקה לעילוי נשמתו. כן ביקש להמשיך במעשי הצדקה והחסד ובמיוחד לא להזניח עניים פשוטים.

ביום חמישי שלפני פטירתו ביקר אצל הרופא. הרופא אמר לו שהוא בריא אך עליו לאכול כדי להתחזק. ענה לו ר' יעקב: "ואתה עליך להניח תפילין ולשמור שבת", ושוחח איתו על כך משך זמן.

בליל שבת פרשת משפטים קידש ונטל ידיו לסעודה כרגיל, וכמנהגו בכל סעודת שבת למד שיחה של הרבי וקטע משו"ע אדה"ז.

למחרת בשעות הבוקר נפל בביתו ונשמתו עלתה בטהרה השמימה.

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים ויעמוד לגורלו לקץ הימין ונשיאינו כ"ק אד"ש מה"מ בראשנו תיכף ומיד ממש.

עם חתניו – מימין לשמאל: הרב שלום הורביץ, הרב ישעי' הרצל והרב יהודא וולף

ניזון מקב חרובים

מספר אחיינו ר' דוד שוויצער: בכלל היו לו ידים טות וד והוא התמצא בתחומים רבים. בתקופה הראשונה ממש לבואו לארה"ב התקבל לעבודה באוניות, דבר שהיה צריך לשם כך מומחיות גדולה. הוא בהחלט התאים למומחיות זו, ולכן למרות אי התמצאותו בשפה האנגלית שמחו מעסיקיו והעניקו לו משכורת גבוהה. לשם השוואה באותה תקופה הרוויח אדם רגיל 50 סנט לשעה ואילו הוא קיבל 5 דולר לשעה. ר' יעקב עבד שם שלוש שעות ביום וחזר לביתו עם 15 דולר, סכום מכובד מאוד באותם ימים. אולם, לא עבר זמן רב והוא עזב את עבודתו. פנתה אליו אמי ע"ה: ר' יענק'ל אתה יכול לעשות פרנסה טובה, למה אתה עוזב?

– "איך קען ניט, עס איז מגשם" [=איני יכול, עבודה זו מגשמת] – השיב להפתעתה. מרגלא בפומי: הרבי הריי"צ אומר "אָ איד דאַרף זיין געזונט" כדי שיוכל לעבוד את השי"ת כראוי, ואולי אפשר להוסיף על כך ולומר – "אָ איד דאַרף זיין רייך". ותיכף הסביר את עצמו: "יהודי צריך לקנות אתרוג מהודר, מזוזות מהודרות, לשם כך הוא זקוק לכסף". הוא הביט על עצמו כמי שאין לו כסף, כי באמת לא היה לו. את כל כספו נתן לצדקה. משפחתו התפרנסה כל השנים ממה

כתוב ואכלת ושבעת וברכת, זה הרי מצות עשה מדאורייתא, מה הפירוש שלא אוכלים! ותיכף פנה אלי (תוך כדי שמצביע לכיווני) ואמר: ואתה תודיע לי שהוא קיים הלכה למעשה.

ברכת כ"ק אד"ש קויימה ור' יעקב יצא מכל מאורע זה של התאונה בדרך פלא והמשיך עוד שנים רבות בכל פעולותיו.

חייו הפרטיים

חיי הכלל

על חייו הפרטיים אין הרבה מה לכתוב כי כאלה כמעט ולא היו לו. כל חייו היו חיי הכלל. מי שנכנס לביתו ראה בית כמו לפני מאה שנה. כסא, שולחן, מטה ומנורה – בזה הסתכם הכל. אם לא היה נצרך לו טלפון עבור המוסד 'חדרי תורה אורי' דומה שגם זה לא היה בממצא.

הקשר שלו עם בני משפחתו התבטא בעיקר בתורה. כל אימת שנכנס אליו אחד מנכדיו למד איתו בספר התניא. שיעור מיוחד היה לו עם חתנו ר' שלום בכל מוצאי שבת: תנא דבי אליהו, תניא ושוי"ע. בכל לילה בחצות לערך היה לו שיעור נוסף איתו.

יום הולדת

הופ! ג'דלהי בשנה!...

Illustration from All Art Direct

כבואנו מיום הבהיר י"א ניסן, יום הולדתו של הרבי מה"מ נשיא הדור ולקראת יום הולדתו של הרבי המהר"ש בעל "לכתחילה אריבער", שהם נשמות כלליות, מוטלת עלינו משימה רגישה ועדינה: להפנים בילדינו את ההרגשה, שיום הולדתו של הרבי הוא בעצם גם יום הולדת רוחני עבור כל אחד ואחד מאתנו. אולם המשימה בימים אלו קשה יותר משהיתה לפני שבע שנים • איך מפנמיים את המסר של יום הולדת כנפשו של הילד? איך מקשרים אותו ביתר שאת לרבי מה"מ? למה בדיוק הרבי התכוון שצריך לחגוג יום הולדת? ועד כמה יכולים ההורים להפיק תועלת ממסיבת יום הולדת לילדם? (המוזן) – כל זאת ועוד, במאמר שלפנינו

מאת: הרב ישעיהו וובר

אלא שכך פועל הרבי מאז ומתמיד. הוא לוקח כוחות שנמצאים בטבע, עניינים ומשגים שהיו מקושרים לצד השלילי, ומלמד אותנו להשתמש בהם באופן חיובי ולהעלות אותם לקדושה. האתג לא נברא אלא לצורך בתי-המקדש, פסק הרבי, ואת החמנון הלאומי של צרפת האדיר למילות "האדרת והאמונה".

כך לקח הרבי גם את חגיגת יום הולדת, עניין שיש לו השפעה גדולה ועצומה על רגשותיו היותר עמוקים של הילד (ושל האדם), והשתמש בה לשם "מעלון בקודש". בכל מעשיו, פעולותיו והתייחסויותיו של הרבי אנו רואים רגישות מיוחדת כלפי ילדים. הרבי השתדל תמיד להתייחס לרגשותיהם של ילדים במלוא הרצינות ולהיענות להם, כי הוא יודע שזוהי השקעה לטווח ארוך, והשקעה בטוחה. כמו המעשה באותו ילד שכתב לרבי מכתב ובו סיפר שהוא אוסף בולים, מכיוון שהרבי מקבל מכתבים מכל העולם, ביקש הילד מהרבי שישלח לו את הבולים שעל גבי המעטפות שמגיעות אליו. ואכן, הרבי נתן הוראה למלא את בקשתו. לימים גדל הילד והתבגר, וכשחשב על

ורועשים שמאפיינים את היום הזה. ונשאל את עצמו: האם לזאת התכוון הרבי מה"מ, כשיצא במפעע י"ום הולדתו? בסדר, אז אנתו "מלבבישים" ליום הזה "כיפה": נותנים מטבע לצדקה ואומרים פסוקים ופרקי-תהילים. האם בכך בלבד אנו הופכים את המסיבה הזאת ליום הולדת חסידי ומכוננים לרצונו של הרבי? מובן שאם לדברים הללו התכוון הרבי. גם למסיבה, וגם לפסוקים ולצדקה. אך בתור התחלה, שתשפיע על הפנימונית, תגיע עד לעומקים העמוקים ביותר ותפעל להתעלות תמידית.

אם נביט אחורה לדורות קודמים, לא נמצא שבעים-שארל האמן לתורה ולמצוותיה היה נהוג לחגוג ימי הולדת ברעש והמולה. עד היום ניתן למצוא אנשים שיטענו: חגיגת יום הולדתו? מה לנו ולזה במקום אחד בלבד מביאה התורה חגיגת יום הולדת, ופרעה הוא שעוד אותה. מכאן – טוענים המקשים – שזו מנהג גויים!

א ת ימי החולדת הראשונים של האדם – בעודו ילד – חוגגים אנו עבורו, כשהוא בעצם נשאר פאסיבי ואפילו מביט בתימחוץ ובמבוכה ואינו מבין על מה המחומה.

ביום הולדתו השני הילד כבר מתחיל לשפת פעולה, עדיין לא מבין בדיוק מהי הסיבה למסיבה, אבל הכוונה שמניחים על ראשו נותן לו את ההרגשה ש**בימים הזה** הוא מיוחד מכל הילדים האחרים.

בגיל שלוש תפיסתו והבנתו מאפשרות לו גם להתנות מהיחידות הזאת, ואילו בגיל ארבע הילד כבר דורש ותובע: אמא, מתי יהיה לי יום הולדת? אני רוצה יום הולדת הייטי! ומתאכזב לשמוע שיום הולדת יש רק פעם אחת בשנה. ככל שהוא מתבגר ומבין את הענין, הילד מצפה ליום הזה בכליון עיניים. סופר את החודשים והימים ומתמלא התרגשות כשהמיעד מתקרב ומגיע.

הילד מצפה – אך למה? נהיה בניג ונאמר את הדברים כמות שהם: הילד מצפה למסיבה. למתקנות. לאוחרים. למתנות. לתשומת-חלב שיקבל. – לכל אותם סממנים היצוניים, חנוגיים

שאלה: בני, בן שתיים-עשרה וחצי, מבקש להשתתף במסיבת יום-הולדת של חבר. מתוך נסיון אני יודעת שאופי המסיבה אינו מהווה דוגמה להתוועדות חסידית מקורית. אמנם ישנם פה ושם כמה עניינים חיוביים, אך אין הם באים לידי ביטוי משמעותי. שאלתי: האם לאפשר לו להשתתף במסיבה זו, או למנוע זאת ממנו?

במסגרת מקובלת. זהו צורך נפשי עבורו, ואין למנוע זאת ממנו. מעבר לכך, עלינו לתת את הדעת כיצד להרוויח מהאירוע גם מסר חינוכי. לדוגמה, כאשר הילד חוזר הביתה אפשר להפגין השתתפות. לשאול: היה יפה? נהנית? ולהקשיב לתיאור החוויה, שבוודאי יבוא בפירוט ובהתלהבות. כאן אפשר להשחיל בעדינות שאלה, כאילו אקראית: איזה מעשה היה כדאי, לדעתך, להוסיף למסיבה, שהיה גורם נחת-רוח לרבי?
זוהי הדרך להחזיר מסר חינוכי חסידי בעניינים מן הסוג הזה. לא על-ידי שלילתם ומניעתם, כי אם על-ידי ההבנה מה חסר בהם, איך ניתן היה לעשותם חסידיים יותר.

תשובה: משאלתך אני מבין שבנך אוהב חברה, וחשוב לו לחגוג עם חבריו, במיוחד באירוע משמח כיום-הולדת. כמו כן אני מבין שמסגרת המסיבה מקובלת באופן כללי, אלא שלטעמך איננה רצינית מספיק לנושא, שהוא יום-הולדת. ובכן, הילד בטבעו נמשך להשתתף באירועים ביחד עם חבריו. זוהי תופעה חיובית בהחלט וראוי לעודד אותו לכך. חובה עלינו להבדיל בין סיפוק צרכיו השונים של הילד, שהצורך החברתי הוא אחד מהם, לבין חינוך לערכים. לדוגמה: כאשר הילד רעב, לא נוויד לו את הלחם מהשולחן רק משום שהוא אינו אוכל לשם שמיים. אותו דבר ממש כאשר הילד מרגיש צורך ללכת עם חבריו וליהנות יחיד

הבנתו במושגים אלו כמו גם מושגים רבים אחרים, אולם עדיין קיימת בו ההרגשה שהם "גדולים עליו". שמידותיו מצומצמות ואין הוא יכול להכילם. רק אם נדע להפנים בו את **הרגשות** הנכונים שיובילו ל**הרגשת** המושגים, הם יתפכו להיות חלק בלתי נפרד ממנו.

וכאן בא לעזרתנו הרבי ואומר: "להעלות זיכרונותיו". לעורר בילד את הזיכרון, גם של דברים ומאורעות שכאשר התרחשו הוא היה צעיר מכדי לזכור אותם. יש לספר לו כמה ציפו לבואו לעולם; עד כמה עצומה היתה ההתרגשות כשנולד, ובאיזו שמחה וצהלה קיבלו כולם את הבשורה הטובה. איך הביטו בו בעיניים מלאות התפעלות, טיפלו בו באהבה ובמסירות ושאלו שיהיה לו רק טוב. תיאורים כאלו מעוררים בילד רגשות חמים. הוא מייקר את מזלו, שאכן הגיע לעולם. הוא מבין שהיום שבו הגיע לעולם הוא יום חשוב ומיוחד; שהרי כל-כך חיכו וציפו ליום הזה! והוא מתמלא ברגש של קשר נפשי עמוק למקום שאליו הגיע – לבית ולמשפחה שייחלה לבואו ושמחה כל-כך כאשר הצטרף אליה והפך להיות חלק ממנה. הילד מבין שהיום שבו הגיע לעולם הוא **היום המיוחד** שלו; תחילת חייו. ראש-השנה הפרטי שלו. וכמו שבראש-השנה הכללי, יום הולדת העולם, יורד ומגיע לעולם אור חדש ומיוחד, שלא היה בו עדיין קודם לכן, כך גם ביום ההולדת הפרטי שלו יורד מלמעלה אור חדש ונעלה, שמכוון ומומשך באופן ישיר אליו, ומעניק לו כוחות חדשים, לתנופה מחודשת. כאילו נולד ביום זה מחדש, מבחינה

נשאל את עצמנו:
האם לזאת התכוון הרבי מה"מ, כשיצא במבצע "יום הולדת" בסדר, אז אנחנו "מלבישים" ליום הזה "כיפה": נותנים מטבע לצדקה ואומרים פסוקים ופרקי-תהילים.
האם בכך בלבד אנו הופכים את המסיבה הזאת ליום הולדת חסידי ומכוונים לרצונו של הרבי?

הלאה ולהתקדם, להתעלות ללא אותם הפרעות ועיכובים של כוחות שמושכים אחורה וכפלי מטה. אלו זיכרונות על האדם להעלות בהתבודדות יום הולדתו – זהו נושא לשיחה שונה. כעת חשוב לנו יותר להתעכב על הזיכרונות שצריכים להתעורר **בילד** ביום הולדתו, וכיצד ולהיכן עלינו לכוון אותם. בהקשר ליום ההולדת הילד שומע מושגים שעומדים ברומו של עולם, ועל-כן רחוקים ממנו ומהבנתו. זהו יום של חשבון-נפש, אומרים לו. יום שמזלו של האדם גובר. והוא תוהה: איזה מזל, ואיך הוא גובר. ובכלל, למה חשבון-נפש? אמת שמשנה לשנה, ככל שהילד מתבגר והבנתו מתרחבת, גדלה גם

משמעות המחווה והעמיק בה, התמלא התפעלות עצומה והגיע למסקנה שכדאי להיות מקושר לאדם גדול כזה... והפך להיות חסיד אמיתי של הרבי.

חלק גדול מהצלחתה של המהפכה הרוחנית הגדולה שחולל הרבי בעולם נזקף לזכותם של ילדים. הרבי הכיר בכוחם של ילדים להשפיע ולחולל שינוי, ופעל באמצעותם. הרבי דגל בגישה שכאשר משפיעים על הילדים, הרי זוהי השפעה מתמשכת. על העתיד – על הילדים שהם דור העתיד ועל העבר – ההורים, שהם הדור שעבר ועל ההווה – כאשר עבר הווה ועתיד מתלכדים יחדיו.

באמצעות רגשותיהם של ילדים טהורים וזכים אפשר לפעול המון. במיוחד רגשות בעלי עוצמה, כמו שהם באים לידי ביטוי בשמחת יום הולדת. במקום להניח לרגשות אלו להתבזבז על עניינים שטחיים וריקים מתוכן, נטולי עומק רעיוני, לוקח אותם הרבי ומכניס בהם תוכן יהודי, רוחני, עמוק ובעל משמעות.

ב"יום יום" של י"א בניסן, יום הולדתו של הרבי, מביא הרבי את הדברים הבאים: "ביום ההולדת, על האדם... **להעלות זיכרונותיו** ולהתבונן בהם..." מכאן, שההתבוננות בזיכרונות מעוררת את האדם. דוחפת אותו לגיוס כוחות חדשים שקיימים בתוכו בפוטנציאל, ולהשתמש בהם לארגון עצמו בצורה שונה, טובה ונכונה יותר. לתקן את הדרוש תיקון, כדי שיוכל להמשיך לצעוד

רוחנית.

הוא צריך רק לדעת זאת, ולרצות להשתמש בכוחות הרוחניים הללו וליישם אותם בעשייה ממשית, גשמית, כפי שהדבר מתחייב בעולם שבו אנו נמצאים – עולם המעשה.

אלא שכדי שנוכל לעורר בילד את הרגשות הללו במלוא עוצמתם, עלינו לעורר אותם קודם כל בתוכנו פנימה. דומה שחלפו שנות-דור מאז היינו אנו עצמנו חדורים ברגשות שליוו את מעשינו ופעולותינו; כך, שכאשר העברנו את הדברים לילדינו הם היו בבחינת "דברים היוצאים מן הלב", שגם נכנסים אל הלב. לצערנו הלחצים והקשיים שבהם אנו נתונים, טרדות היומיום והאילווצים שבעקבותיהם מקהים את רגשותינו ומשליטים בנו מעין אדישות וקהות-חושים. כיום אנו זקוקים להתבוננות קודם כל אצלנו, על-מנת להחיות את הרגש וההתלהבות בתוכנו פנימה, כדי שנוכל להעביר את המושגים בחיות המתבקשת כדי שיופנמו אצל ילדינו.

גם כאן נוכל ללמוד מהרבי ולקבל ממנו הדרכה וחיווך, כיצד להתייחס לרגשותיהם העמוקים של הילדים ולחוויות שמשפיעות עליהם. כאשר הרבי דיבר, בהתוועדויות שונות, בנושאים הקשורים לילדים, ניכר היה במוחש שהרבי יורד לעומק רגשותיהם וחי אותם. בהתאם לכך הוא הסביר מה יעשה הדבר לילד וכיצד ישפיע עליו כאשר ישתף בחוויה הרוחנית המדוברת. הרבי ירד לפרטי פרטים ממש: יחסו של הילד לעצמו בהקשר לחוויה, יחסו להוריו, לחבריו, השפעות הגומלין והחיבור שביניהם. מה תהיה מידת התרומה לו, למשפחתו, לסביבתו ועד לעולם כולו.

מעוצמת השקעתו של הרבי וטרחתו להבין את העניין ולחדור לעומקו אנו למדים, איזו חשיבות גדולה ייחס לרגש ולהתלהבות, כבסיס חינוכי לילד – עד לכל העולם כולו! באמצעות הבסיס הריגשי העמוק שיצר לעניינים ולמבצעים שדרש, הצליח הרבי לחולל מהפך חינוכי רוחני כובש עולם.

מטרנתו היא הרבה פחות יומרנית. אנו רוצים לנצל את יום הולדתו של הילד כדי להעלות בשלב נוסף כלפי מעלה. אצל ילדים, מבחינה מסויימת, זוהי משימה קלה בהרבה מאצל מבוגרים. שכן ילדים בטבעם קרובים יותר אל האור הרוחני וקשורים אליו. עולמם הרגשי אף הוא מפותח ופעיל יותר ומשום כך אפשר להחדיר בהם מושגים רוחניים באמצעות הרגש. נוכל להיות

כמו המעשה באותו ילד שכתב לרבי מכתב ובו סיפר שהוא אוסף בולים. מכיוון שהרבי מקבל מכתבים מכל העולם, ביקש הילד מהרבי שישלח לו את הבולים שעל גבי המעטפות שמגיעות אליו...

בטוחים שהם יבינו שנשמתם ויפנימו עמוק בלבם, ושבאחד הימים הדברים יבואו לידי ביטוי חיצוני מעשי בפועל.

לכן אל לנו לחשוש לשבת יחד עם הילד בעל יום ההולדת, לעורר בו זכרונות ולהתעורר לחשבון-נפש, כל ילד לפי גילו ובמושגים שיתקבלו ויובנו בשכלו. אפשר לשבת יחדיו ולדון עמו בנושאים החשובים: מהי מטרנתו בעולם? ולשם מה הגענו לכאן? מהם הכוחות שניתנו לנו כדי להגשים את ייעודנו? מה הספקנו ועשינו עד עתה, ומה הן תוכניותינו לעתיד? (בכללות לטווח הרחוק, ובאופן מפורט יותר לטווח הקרוב המיידי).

בבואנו מיום הבהיר י"א ניסן, יום הולדתו של הרבי מה"מ נשיא הדור ולקראת יום הולדתו של הרבי המהר"ש בעל "לכתחילה אריבער", שהם נשמות כלליות, מוטלת עלינו משימה רגישה ועדינה: להפנים בילדינו את ההרגשה, שיום הולדתו של הרבי הוא בעצם גם יום הולדת רוחני עבור כל אחד ואחד מאתנו.

המשימה בימים אלו קשה יותר משהיתה לפני שבע שנים, שכן הדור הצעיר שלנו, גם אם לא הגיע, ברוך ה', למצב של "לא ידע את יוסף", לצערנו בהחלט "לא ראה את יוסף" במוחש פנים אל פנים, ובדרך הטבע העדר הראייה מחליש את עוצמת הידיעה.

אמנם קיימים אמצעי המחשה ויזואליים, אולם אלו עדיין לא מספקים את שלמות החיות וההרגשה – אלא אם כן נשכיל ונדע להאיר וליצור את הקשר הנכון שבין התמונות לבין העומק שמסתתר מאחוריהן.

מה זה רבי בכלל? ומהו רבי בדורנו? – אלו הן שאלות שמחייבות הסברים משולבים ביחד עם התמונות. אמת שהתבוננות בתמונה, כפי שהיא בפני עצמה מהווה סגולה עצומה ליראת-שמיים ולהתקשרות, אולם כדי להעמיק אותם יש צורך גם בהתבוננות.

אפילו אנו, המבוגרים, שוכיני וספגנו את האור, זקוקים בימים אלו של העלמות

ההסתרים למשנה התעוררות כדי לחוש את הרבי. קל-וחומר שבבואנו להסביר לילדינו מיהו הרבי, ולהעביר אליהם את הרגשת עוצם גדולתו של נשיא דורנו, עלינו לעשות זאת בהתרגשות ובהתלהבות אמיתיים, שיבואו מתוכנו באמת ובתמים, תוך כדי ירידה לפרטים – כי אלו הם הכלים שמדברים אל לבם של ילדים והאמצעים שמשפיעים עליהם.

כשהילד יבין, במושגים שלו, שהנשמה הפרטית שלו כלולה בנשמתו של הרבי, הוא יבין גם שיום הולדתו של הרבי הוא גם יום ההולדת הרוחני שלו. לפתע תתעורר בו ההארה שבעצם, ביום ההולדת של הרבי הוא מסוגל להגיע להתעלות רבה יותר אפילו מביום ההולדת הפרטי שלו! שכן אז הוא עושה זאת לבד, ואילו עתה הוא עושה זאת יד ביד עם הרבי. ביום סגולה מיוחד זה יש לנו אפשרות להצליח לפעול גם בעניינים שבדרך-כלל קשים עבורנו, שכן כוחו של הרבי מהווה עבורנו מעין "אתערותא לדעילא".

מכאן יגיע הילד להכרה בצורך בהתקשרות. שכן **ההתקשרות** היא שמביאה למעוף הצמוד. כאשר נמצאים בתוך המטוס הממריא, ממריאים יחד עמו. ההתעלות תבוא בד-בבד עם ההתקשרות וכתוצאה ממנה.

כעת כדאי ללמוד ולדעת איך באמת אפשר להעביר את המושגים השונים, ולהתאימם לרמתו של הילד: "התקשרות". עוד מושג גבוה, ערטילאי. משהו מהסוג של "חשבון נפש", "התעלות", "התבוננות", "מזלו גובר". איך באמת מסבירים אותו לילד במילים שייקלטו בשכלו, במקום שבו הוא נמצא?

ישנן דרכים שונות. לדוגמה, אפשר לומר לילד: "כאשר תעשה פעולה שתגרום נחת-רוח לרבי, הרי אתה מתקשר לרבי".

זוהי אמירה שעלולה להזמין טענות בסגנון: "אני עושה כבר הרבה דברים! נותן צדקה, אומר חת"ת, ספר המצוות, מחלק עלוני משיח וגאולה בבתי-כנסיות..."

אבל צריך להוסיף! תמיד להוסיף בקודש. "אבא, אין לי זמן! אני כל-כך עסוק במה שמוטל עליי כבר היום, ואני צריך זמן גם לשחק".

כאן אפשר לשאול את הילד שאלה לכאורה תיאורטיות: נניח שהיית מקבל – אולי כמתנת יום הולדת? – שעה נוספת ליממה, כך שהיית בת עשרים-וחמש שעות. הנה, יש לך שעה פנויה שלא בנית עליה לאף אחת מתוכניותיך. זאת השעה שבה אתה יכול לעשות משהו כדי להתקשר לרבי. מה היית

חשבון-הנפש שלך, גם כפי שהוא כלול ברבי, וגם הפרטי שלך".

אלו הם עניינים נשגבים ונעלים, אולם כאשר מגישים אותם באופן הנכון, הם בהחלט מובנים היטב לילד, נקלטים בשכלו ובהבנתו והשפעתם מורגשת במעשיו בפועל.

ובמיוחד ביום ההולדת שלו.

"אתה נכללת בחשבון-הנפש של הנשמה הכללית!" יש לומר לו. לולא זאת, מקומך לא היה פה עמנו. אם כך, יומו של הרבי הוא גם יום התעלות מיוחד עבורך. בוא ונשתף ביחד עם הרבי בשמחתו, ונבקש שיעניק לך כוחות וזמן, וכל התנאים הדרושים לך לביצוע

בוחר לעשות בשעה הזאת כדי לחזק את ההתקשרות?

לאחר שהילד ימצא – אולי ביחד אתנו – את הפעולה שמתאימה לו, אפשר להמשיך ולהסביר לו איך הרבי, למרות טרדותיו שהן לאין-ערוך משלנו, מוצא זמן לחשוב על כל אחד ואחת מעם-ישראל – גם עליו! – תמיד,

מרכז חב"ד העולמי לקבלת פני משיח

ברכות מאליפות

שמחים אנו לברך בזאת את ידידנו היקר, פעיל נמרץ בכל מבצעי כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א, ובפרט בהפצת בשורת הגאולה וזהות הגואל, שליח כ"ק אד"ש ומנהל המוסד "צבאות ה'" – קנדה

הרה"ח ר' **יוסף שלום הכהן** וזוגתו שיחיו **יארמוש**

לרגל הולדת נכדתם הראשונה חי' **מושקא** תחי'

לחתנם ובתם ר' **בן-ציון ראובן** וזוגתו שיחיו **פיפ**

וברכות מיוחדות לידידי מוסדנו

הרה"ת **דוד שלום** וזוגתו שיחיו **פיפ**

יהי רצון שיגדלוה לתורה לחופה ולמעשים טובים וידרו רוב נחת מתוך הצלחה רבה בכל מעשיהם ובמהרה נשמח בשמחת הגאולה השלימה בהתגלות עטרת ראשנו כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

ארגון נשי חב"ד בארה"ק

הקיטנה לאמהות ברכות ילדים

תתקיים השנה אי"ה בשני נחזורים:

1) נחזור ראשון בימים שני-חמישי י"ח-כ"א בתמוז

9-12/7/01 בבית ההארחה "הפני חיים"

2) נחזור שני בימים ראשון-רביעי כ"ד-כ"ז בתמוז

16-19/7/01 בבית ההארחה "ליאי"

זכארת: אמהות ל-3 ילדים עד גיל 9 או ארבעה עד גיל 18

שאין עובדות ואשר לא השתתפו בקיטנה אשתקד הטעמינות תרשומה מיד ותשלמה את התשלומים.

מזד אמתן לתשלום עבור נחזור ראשון - 0/7/01

מזד אמתן לתשלום עבור נחזור שני - 0/7/01

אפשרות לתשלום באמצעות כרטיסי אשראי

נא להוסיף כל פרטי המידע עליכן ועל הילדים

המזדו 777 ש"ח, לפרטיות 878 ש"ח

המזכירות הארצית

Bnos Menachem

Teaching positions

for our Limudei Kodesh
dept are available.

Please call

718-493-1100

Ascent
OF SAFED

Exciting Summer Shlichus in Israel

Challenging Work for couple
& two singles (male or female)
Applications Accepted Now!

Tel: 972-4-8921-384 ext. 104, Fax: 972-4-8921-942

E-mail: seminars@ascent.org.il